

בני קרוב

בלימוד החסידות ובדרכי החסידות

”יכול להיות אדם
המקפיד על שלוש
תפילות במניין
ולומד תורה ומדקדק
במצוות, אבל לא זו
תכלית החסידות.
החסידות באה להדליק
את הניצוץ בנפש
שיתלקח ללהבה, לשבור
את חומות השגרה מתוך
אהבת ה'”

ערב יום ההילולא של רבנו הזקן זי"ע,
כ"ד טבת, עשה 'כי קרוב' שעה
במחיצת הגאון רבי משה ויינברגר
שליט"א, ממחוללי תחיית החסידות
בקהילה היהודית בארה"ב, ושמע מפיו
על הדרך שעשה לעולם הפנימיות ועל
תרומתה המכריעה לחיינו
• רְשָׁפִיהָ רְשָׁפִי אֵשׁ

תורת אמת נתן לנו
על הדעות השונות בתורה
• סקירה מאלפת מאת
הגה"ח רבי מענדל זוכטר שליט"א

ניצוצות בכיכר העיר
מארבע כנפות הארץ: זגרב, קרואטיה

ממצרים עד רומי
פניני חסידות בסוגיות הדף היומי

נר אלוקים טרם יכבה
לקט מתיאורי המאורעות הטמירים
בעת מסעו של רבנו, ערב הסתלקותו

אלו ואלו דברי אלוקים חיים

חכמי ישראל לדורותיהם עשו עצמם כלים ריקים לקבלת אור התורה שהאיר בהם, איש כפי סגולת ושורש נשמתו, ולכן כל דבריהם - גם אלה שנאמרו בדרך הוה אמינא - תורת אמת | הקב"ה עצמו עוסק בתורת התנאים והאמוראים החוזרים ושונים את דבריו הקדושים, וכן הוא בכל אדם הלומד תורה ביראת שמים

הנה כי כן, תלמיד חכם הלומד תורה לשמה ומתוך הביטול הנדרש, "באימה וביראה וברתת ובזיע", וזכה לומר בפיו את דברי השי"ת הנובעים ומאירים בתוך נפשו, והוא כמו שונה וחוזר אחר הדברים שלמעלה.

תיובתא, תיקו ואפילו בדותא

הדברים מתבארים בהסברה מיוחדת במכתב נפלא מהגה"ק רבי לוי יצחק שניאורסון זצ"ל (לקוטי לוי יצחק - אגרות ע' רסג"רס) אל בנו הגדול כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זי"ע, ולהלן מקצת מדבריו:

אל תרמה שהלימוד וההשכלה בענין העיון והסברא דחכמי המשנה והתלמוד, וגם מי שאחריהם שעסקו בתורה לשמה, הוא בחינת לימוד והשכלה דשכל אנושי פשוט וכדומה, כמו השכל וההבנה דשארי בני אדם, לא כן הוא כלל וכלל.

הרי אנו מוצאים בכמה מקומות ששכלם בתורה היה באופן אחר לגמרי, שלכן אחר חתימת התלמוד, אין בכח כל חכמי הדור יחד להוסיף או לגרוע שום דין והלכה עליהם, ואין בכחם לחלוק עליהם בשום אופן בעולם כלל. וגם בהדורות שאחרי זה, אין בכח האחרונים לחלוק בשום אופן על הגאונים שאחר התלמוד ועל הפוסקים הראשונים וכדומה...

שמכל זה מובן שבשום אופן אי אפשר לומר שהבנתם ושכלם היה רק על פי שכל אנושי בלבד, כי אם כן, הכי לא יארע שימצא בהדורות האחרונים מי שיהיה לו בתולדה שכל עמוק מאוד יותר מבדורות הראשונים? ובעל כרחך לומר שהבנתם בתורה לא היה רק בשכל אנושי שבטבע בלבד, רק שכל אחד מהם הביט וראה בחכמה דתורה כמו שהיא למעלה, ולפי שורש נשמתו וחלקו בתורה, אם בהלכה או בהגדה... שיש בזה הרבה חילוקי מדריגות עד אין שיעור...

כלומר - מדריך רבי לוי יצחק את בנו חביבו ביסודות השקפתה של תורה תמימה - גם אם אמנם כהלכה למעשה אנו נוהגים כדעה אחת שהוכרע כדבריה לענין ההנהגה בפועל, הרי שבענין קיום מצות תלמוד תורה כשלעצמה - כל הדעות והסברות שרירות וקיימות, ובלימודן דבקים אנו בה' נותן התורה שהוא הוא שדיבר בפי אומרן. וזאת כי בקרב כל אחד מחכמי ישראל לדורותיהם האיר זיק וניצוץ ממאורה של תורת אמת בהתאם ל"שורש נשמתו וחלקו בתורה". וממשיך רלו"צ בדבריו הנקבים שכן הוא גם ביחס לדברים שהועמדו בתיובתא או אף נפרכו ונשללו לגמרי, לכאורה:

... שאין ספק כלל וכלל שכל מה שנאמר בתורה שבכתב ובתורה שבעל פה, הן בהלכה והן בהגדה, ובכל הספרים שחברו חכמים צדיקים שלמדו תורה לשמה, וכן ההלכה שעליה אמרו אחר כך שבדורתא היא... - כולם ממש אמר ה', ובאותו הלשון ממש שנאמרו כמו שהוא ממש, וה' עצמו אמר ההלכה, והוא עצמו אמר שבדורתא הוא. וכן כל האיבעיות שנשארו בתיקו והדברים שנשארו בתיובתא - כולם אמרם ה', והוא אמר גם כן התיקו והתיובתא וכדומה.

יוצר המאורות

ביאור נוסף לעניין רחב זה מובא בדרך משל ומליצה בספר כתר שם טוב (סי' שכ):

כ ל אות ותיבה בתורתנו הקדושה - הן בתורה שבכתב והן בתורה שבעל פה, כולל ספרי רבותינו הראשונים והאחרונים שלמדו תורה לשמה ודבריהם נתקבלו בתפוצת ישראל - כולן הן חלק מתורת אמת שניתנה מפי ה' אלוקים אמת. והנה, אף כי יאמר הקורא שדברים פשוטים הם, הרי שבמאמרנו זה נתבונן במקורות המוכיחים לראות כי אין הכוונה רק שהדברים שהובאו כמסקנה וכפסק הלכה אמת הם, אלא הדגשנו היא כי גם כל הוה אמינא בדרך השתלשלות הסוגיות או דעה שלא נפסקה ההלכה כמותה ואדרבה נדחתה ונפרכה לכאורה, גם היא חלק מהאמת האלוקית העליונה.

ראשית דבר הוא במימרת הגמרא הידועה (עירובין יג:) בענין מחלוקת בית שמאי ובית הלל: "ג' שנים נחלקו בית שמאי ובית הלל - הללו אומרים הלכה כמותינו והללו אומרים הלכה כמותינו. יצאה בת קול ואמרה: אלו ואלו דברי אלוקים חיים הן, והלכה כבית הלל". כלומר, כל הדעות שנשנו כחלק ממחלוקת לשם שמים הן בגדר דברי אלוקים חיים. ברם, השאלה עולה ומתבקשת מאליה: "שאלו רבני צרפת ז"ל" - כותב הריטב"א בחידושו - "האין אפשר שיהו אלו ואלו דברי אלוקים חיים, וזה אוסר וזה מתיר? ותיצו, כי כשעלה משה למרום לקבל התורה, הראו לו על כל דבר ודבר מ"ט פנים לאיסור ומ"ט פנים להיתר, ושאל להקב"ה על זה, ואמר שיהא זה מסור לחכמי ישראל שבכל דור ודור, ויהיה הכרעה כמותם. ונכון הוא לפי הדרש. ובדרך האמת יש טעם סוד בדבר".

אותו ה"סוד" המונח בעומק המושג "אלו ואלו דברי אלוקים חיים", מבואר בהרחבה בדברי רבותינו בעלי הפנימיות: "תנינן, אורייתא כולא שמא קדישא היא", כותב הזוהר הקדוש בפרשת יתרו (פס). "דלית לך מלה באורייתא דלא כליל בשמא קדישא" [=שנינו, התורה כולה היא שם קדוש, שאין לך דבר בתורה שלא כלול בשם הקדוש]. ועוד מובא בפרשת בהעלותך (קנב): "רבי שמעון אמר, ווי להווא בר נש דאמר דהא אורייתא אתא לאחזאה ספורין בעלמא, ומלין דהדיוטי... אלא כל מלין דאורייתא מלין עלאין אינון וריזין עלאין" [=אוי לאותו אדם האומר שהתורה באה להראות ספורים בעלמא ודברי הדיוטות... אלא כל דברי התורה דברים עליונים הם וסודות עליונים]. וכך גם כתב הרמב"ן בהקדמה לפירושו על התורה: "עוד יש בידינו קבלה של אמת, כי כל התורה כולה שמותיו של הקב"ה".

ובמאמרו של אדמו"ר הזקן הוסיף וביאר (תורה אור, יתרו טו, ב):
כל מקרא ומשנה הלכות ואגדות כולם נאמרו למשה בסיני. הגם שבגמרא הוזכרו שמות תנאים ואמוראים שאמרו הלכה זו, כמו ב"ש אומר כך כו', היינו דבר ה' זו הלכה שנאמרה למשה מסיני שיצא מפי אותו תנא ואמורא. וכענין "דברי אשר שמת בפיך" (ישעיה נט, כא). וכח זה ניתן לישראל להיות הלכה היוצאת מפיהם דבר ה' ממש שנאמרה למשה מסיני - ניתן בזמן קבלת התורה בעשרת הדברות... שאין הדיבור נעשה נפרד אצל האדם להיות יוצא מפי עצמו כאלו הוא שלו, רק כמו שכתוב "תען לשוני אמרתך" (תהלים קיט, קעב) - שהתורה היא "אמרתך", אלא ש"לשוני תען", כעונה אחר האומר מה שהוא אומר.

... ומזה יתבונן המשכיל ויפול עליו אימה ופחד בעסק התורה, בשומרו ללבו כי דבר ה' הוא ממש שנאמרו למשה מסיני.

לכאורה יקשה לכל הלומדי תורה הלומדים הגמרא והמשנה הקדושה, ורואים דעות שונות במשנה, תנא זה מתיר וזה אוסר, זה מכשיר וזה פוסל, ויקשה: הא התורה הקדושה ניתנה למשה רבינו ע"ה מסיני מפי הגבורה, אם כן, כמו שהקב"ה ברוך הוא וברוך שמו הוא אחד יחיד ומיוחד, כן הוה ליה להיות בתורה דיעה אחת, ומאין ולאין הם כל אותן הדיעות בגמרא ובמשניות...?

אבל האמת אינו כן, כי באמת כמו שהמשנה שנויה אצלנו בצורתה בלשונה כן היא שנויה אצל הקב"ה במרום, באותו הלשון עם אותן התנאים הקדושים... וענין זה פירש במגלה עמוקות (אופן עד) "משה קיבל תורה מסיני" (אבות א, א), 'משה' ראשי תיבות: מחלוקת שמאי הלל. פירוש, שלא תאמר מחמת תלמידי שמאי והלל שלא שמשו כל צרכן מחמת זה רבתה מחלוקת (סוטה מז:), כי אם מחלוקת זה קיבל משה מסיני. כי הלל מימין משה (זהר ח"ג רמח), על כן הוא מצד החסד, על כן בית הלל תמיד לקולא. שמאי משמאל משה, על כן בית שמאי הם תמיד לחומרא...

פירוש כי הלל כולל כל הנשמות של ישראל מצד החסדים, ושמאי כולל כל הנשמות מצד מדת הגבורה, ומשה כולל כולם מצד מדת הרחמים. "נעשה אדם בצלמנו" (בראשית א, כו) - 'נעשה' ראשי תיבות: נמלך עם שמאי הלל, והם הם בעצמם מצד אברהם יצחק יעקב. אברהם הוא מצד מדת החסד, יצחק מצד פחד יצחק, מדת הדין, יעקב כולל מצד מדת הרחמים.

אם כן, העובדה שאנו מוצאים בתורה שבעל פה את שמות התנאים והאמוראים וריבוי חילוקי הדיעות במשנה וגמרא, מלמדתנו שאדרבה - כל אלה יסודם בתורת אמת שלמעלה, בשורשי נשמות ישראל באבות הקדושים ובספירות העליונות, והשי"ת עצמו לומד ועוסק בתורה בהזכירו שמות אלו המשמשים כמוצא ומבוא לזרמי נביעות התורה שלמעלה, וכפי שממשיך:

... וזהו שאמרו (אבות ו, א) "שנו חכמים בלשון המשנה", פירוש: למדו ותנו ושנו חכמים ושמות התנאים בלשון המשנה, זה מתיר וזה אוסר, זה מטמא וזה מטהר; ואל יקשה לך הלא כמו שהקב"ה הוא אחד כן היה לו להיות דיעה אחת במשנה, אלא על כרחך צריך לומר [כהמשך דברי המשנה שם:] "ברוך שבחר בהם ובמשנתם". פירוש: הקב"ה בעצמו לומד המשנה כן עם שמות התנאים, שזהו חלק תורתם וזהו חלק נשמתם ושרשם שבמרכבה העליונה... וכשלומד בדחילו ורחימו - הוא מקשר עצמו להתנא ולומד אצלו; פירוש, לשרשו ואורו שבמרכבה עליונה.

... והנה בענין פסק ההלכה, מה שאומרים הלכה כר' מאיר או הלכה כר' שמעון, וכן בגמרא 'ג' שנים נחלקו בית שמאי ובית הלל, אלו אמרו הלכה כמותינו ואלו אמרו הלכה כמותינו, יצאה בת קול ואמרה: אלו ואלו דברי אלקים חיים, והלכה כבית הלל - אם כן, נראה לכאורה דברי בית שמאי הם לבטלה, ואין אמר ד' אלו ואלו דברי אלקים חיים"?

ופירש מהר"מ אלשיך ז"ל, ואוסף נופך וגם להסביר על דרך משל ומליצה, דלכאורה יקשה: דמי לנו גדול מר' אליעזר בן הורקנוס שבו מכריע כל חכמי ישראל, והקב"ה אמר הלכה משמו קודם בואו לעולם, ומשה רבנו ע"ה ביקש מחלציו, והרי אנחנו רואים דאין הלכה כר' אליעזר ברוב התלמוד... ואם כן, וכי ח"ו היה תורתו של ר' אליעזר לבטלה, כיון שאין הלכה כמותו?

במה מתבטאת הקביעה שדברי בית שמאי הם דברי אלוקים החיים וקיימים - בהצעת שלא זכו לקבוע הלכה כמותן, ומדוע גדולה זכותו של רבי אליעזר בן הורקנוס שגם בו מוצאים אנו שלא פסקו כדבריו ברוב הש"ס?

... אלא אפתחה במשל פי, ויהיה מובן כל זה בסייעתא דשמיא. דהנה "מלכותא דארעא כעין מלכותא דרקיע" (ברכות נח.), והנה אצל מלך בשר ודם יש לו עבדים השוכנים חוץ לחצר המלך, ויש עבדים שחם בחצר המלך, ויש לו שרים גדולים, וכל אחד מן השרים ממונה על איזה שירות לשרת את המלך עצמו - יש מנעילו, ויש מלבישו מלבוש מיוחד, ויש שנותן הכתר בראש המלך. והנה יש עוד מינוי אחר, דהיינו להדליק נרות בפלטין המלך.

והנה טרקלין של מלך הוא מקום רחבת ידיים... והנה רוב הנרות שמדליקין השרים בטרקלין לפני המלך גורם תענוג ושעשוע וחדוה למלך... אך הזוכה להדליק נרות נגד שער המלך, ובשער של מלך יש מחיצה של זכוכית לבנה ובהירה, אם כן מהאור הגדול הזה הזורח לחוץ נהנים אפילו כל עבדי המלך אשר בחצר המלך וגם חוץ לחצר, כל שכן שמגיע מזה תענוג ושעשוע וחדוה להמלך אשר עבדיו נהנים מגודל אורו.

... והנה זהו הנמשל: דכל תנא או אמורא, אע"פ שאין הלכה

כמותו, אע"פ כ על ידי לימוד תורתו בקדושה ובטהרה על ידי המדות שהתורה נדרשת בהן, גורם אור גדול וקדוש ושעשוע וחדוה למלך הכבוד בהיכל עליון. אך התנא שזכה שתהיה הלכה כמותו, הרי הוא בנמשל כמו השר שזכה להדליק נרות ואורות גדולות נגד שער היכל המלך, ששם דרך חלוני השער הולך האור הגדול והקדוש ומתפשט בכל העולמות. ועל כן נקרא 'הלכה' על שם הליכת האור.

נמצא, שאף כי אמת אמרנו שהכל באשר לכל במקצועות תורתנו הקדושה הוא דבר ה' שברור מללו, הנה אין זה מכריח שהדברים הולכים ויורדים עד להוראת הנהגה במעשה האדם ופעולותיו בעלמא דין - שהוא עניין "הליכת האור" מעולם לעולם בדרך פסיקה ההלכה - אלא ברוב המקרים הדברים מייצגים את ניצוצי אורות התורה הדולקים בהיכלות של מעלה, שכולם הם חלק מארמונו של מלך מלכי המלכים, גם אם אינם זורחים לחוץ על ידי הזכוכית הבהירה המאירה משער המלך עצמו על כל עבדיו ונתיניו, כהלכה למעשה בעולמנו זה.

וממשיך בכתר שם טוב שם:

... וזהו שאמרו רז"ל 'ג' שנים נחלקו בית שמאי ובית הלל, אלו אמרו הלכה כמותינו... ואלו אמרו הלכה כמותנו, יצאה בת קול ואמרה: אלו ואלו דברי אלקים חיים", פירוש: ב' הכתות על ידי עסקם בתורה כנ"ל בקל וחומר ובגזירה שוה ובהיקש כו' גרמו אור גדול וקדוש למעלה; אבל "והלכה כבית הלל", פירוש: הליכת האור מעולם לעולם, שעל ידו נוכל אנחנו לילך לדביקות ועבודת הבורא יתברך שמו, הוא כבית הלל.

ללא נפתל ועיקש

לחתימת הדברים, הנה בשומר אמונים הקדמון מהר"י אירגאס זצ"ל (ויכוח שני, הקדמה שניה, הצעה ראשונה) מתבארים הדברים עוד, תוך הדגשה שההבנה האמיתית בסוגיה עמוקה זו תיתכן רק על ידי לימוד פנימיות התורה:

ובכלל האמונה הוא להאמין בכל דברי רבותינו ז"ל, ואף על פי שיראה באיזה דבר מדבריהם שהוא רחוק וחוץ מן הטבע, יש לנו לתלות החסרון בדעתנו ולא בהם, כי כל דבריהם היו ברוח נבואי שהיתה בקרבם, וכן כל המלעג על שום דבר מדבריהם נענש (כדאיאת בעירובין כא; גיטין נו; ב"ב עה).

ואף באותם מדרשים שנחלקו, זה אומר ככה וזה אומר ככה - אלו ואלו דברי אלקים חיים הם, ואין מדבריהם שום דבר לבטלה, אלא הכל אמת, ושתי סברות נכונות.

בדבריו שם מביא כמה מחלוקות בדברי חז"ל להדגמת העניין, ומבאר כיצד על פי תורת הסוד כל אחת מהשיטות אמת היא - בעולמה ובמדרגתה. דוגמה אחת שמביא, למשל, היא המחלוקת לגבי בריאת שמים וארץ (חגיגה יב.), שלדעת בית שמאי שמים נבראו תחילה ולבית הלל הארץ נבראה תחילה, ואילו לדעת רשב"י שניהם נבראו בבת אחת. הוא מסביר שבית שמאי דיברו ב'עולם הנקודים', בית הלל ב'עולם העקודים', ורשב"י ב'עולם הברודים'. בדרך דומה מתיישבת מחלוקת ר' אליעזר ור' יהושע אם נברא העולם בתשרי או בניסן (ר"ה י:), וכן מחלוקת רב ושמואל אם חוה נבראה כ"פרצוף" או כ"זנב" (ברכות סא., עירובין יח.) (עיין עוד בפנים בדבריו הנפלאים).

וממשיך שם:

ודע, כי אפילו בדברים שנאמרו בגמרא שנראין דברי מותר ושלל בדקדוק, אין הדבר כן, אלא יש בהם פנימיות ורמז עצום. כגון הא דאיאת בבבא קמא (לט:), "ת"ר, שור חרש שוטה וקטן שנגחו, ר' יעקב משלם חצי נזק", ופריך, "ר' יעקב מאי עבידתיה? אלא אימא ר' יעקב אומר משלם חצי נזק", "עכ"ל. ומי שלא ידע הסוד שרמזו באמרם "ר' יעקב משלם" יתמה ודאי ויאמר: דקארי לה מאי קארי לה? הלא התירוץ פשוט, כי אין יעלה על הדעת דר' יעקב משלם חצי נזק? אבל האמת שכיוונו להעירנו על סוד נסתר, ואין כאן המקום לדברים הללו.

ומסיים הר"א:

כלל העולה, כי כל דברי רז"ל הם אמיתיים ומוצדקים באין נפתל ואין עקש, ולא יבין אותם בעצם אלא מי שמילא כרסו מהקדמות חכמי האמת וזה"ה.

נישא תפילה, אפוא, כי יהא רעווא מן שמיא שזוכה ללמוד תורה וללמדה - על כל חלקיה, מחלוקותיה ומחלוקותיה - ביראה ובאהבה ובדבקות הרצויה.

את האש אנכי מבקש

נער אמריקני פוגש להבות העולות מכתבי חסידות עתיקי יומין, נשאב אליהם ומחולל מהפכה בחייו הרוחניים ובחייהם של אלפי שומעי לקחו • מה אפשר להפיק מגלידי קרח, מדוע אנו רעבים וצמאים, היכן רואים בימינו את קץ הגאולה, מה יוצר את ההבדל בין הסוסים למיניהם, מי התגעגע לשואה הנוראה וכיצד תנופת ידו של צדיק העמידה צעיר נבוך על דרך המלך • מקיץ הנרדמים: כשמאחוריו עשרות שנות הפצת מעיינות תורת החסידות לזרמיה בין יהודי ארה"ב, המשפיע הרוחני הגאון רבי משה ויינברגר שליט"א נועד לשיחה עם 'כי קרוב' ומעמיד על השולחן את התשובות הנכוחות לשאלות השעה הבווערות •

מוגש לרגל יום ההילולא של רבנו הזקן זי"ע, ב"ד בטבת

הרב לוי יצחק הולצמן

אכן, עוד באותה תקופה, לפני למעלה מ-50 שנה, כבר השתמשו חסידי חב"ד בחידושים הטכנולוגיים לענייני קדושה... "ככל שהלכתי ונחשפתי יותר לרעיונות חסידיים, כך גברה בי הבערה והסערה ורציתי להתחבר יותר לעולם הזה. כך הגעתי לכתביו של הרבי מפיאסצנה ולמדתי את ה'אש קודש' שכולל את דרשותיו בגטו ורשה, ולאחר מכן המשכתי ב'חובות התלמידים' ושאר ספריו. הגיתי בספרי חסידות שונים ופגשתי את צדיקי החסידות, אבל הרגשתי שהשליחות שלי אינה לדבוק במקום אחד. נותרתי תמיד 'פתוח' ומעורה בחיים כפי שחונכתי בבית אבא, וחשתי שבאמריקה יש מקום להנחיל את כלל דרכי החסידות יחד, כי בדרך זו אוכל להשפיע על מגוון רחב של יהודים ולהביא אליהם את אור הבעל שם טוב הקדוש ואת תורת החסידות ודרכיה. אמנם אני יהודי חסידי אמריקאי השומר על מנהגי החסידות ואף על הלבוש החסידי והשטריימל, אבל אני פתוח לקראת השומעים ואני מבין אותם באשר הם, בלי לשפוט אותם על מצבם הרוחני".

מהם בתי המדרש החסידיים שהשפיעו עליכם ביותר?

"התחברתי מאוד לבתי המדרש של חב"ד ושל ברסלב. כבר בצעירותי למדתי כאמור תניא, וגם 'לקוטי תורה' ו'תורה אור', ואת שיחותיו של הרבי זי"ע. במקביל, התחברתי מאוד לתורותיו של רבי נחמן. דרך אגב, פגשתי כמה פעמים את הגאון רבי יעקב מאיר שכטר שליט"א, מגדולי חסידות ברסלב בירושלים, וגם הוא עודד אותי לסלול את דרכי על בסיס תורות תלמידי הבעש"ט לזרמיהם. בעשורים האחרונים נכנסתי גם לבית מדרשה של איזביצא ועסקתי הרבה מאוד בתורתה, בכתבי רבי צדוק מלובלין ועוד".

"הוריי גדלו ב'עולם הישן' שלפני המלחמה, ביהדות הונגריה שעליה שרתה רוח של יראת שמים ודבקות בצדיקים. הם ניצלו מן השואה והגיעו לארצות הברית. אבי היה א ערליכער איד, יהודי ירא-שמים שעסק בתורה בכל רגע פנוי, ויחד עם זאת הבית היה די פתוח, כפי שמצוי ביהדות אמריקה. למעשה לא גדלתי בתוך 'משבצת' מסוימת, לא בין חסידים וגם לא בין ליטאים... וכיום משוכתי לאור החסידות אני משתדל להפיק את המיטב גם מאותה גישה פתוחה, בכחינת "מכל מלמדי השכלתי".

"בצעירותי למדתי בישיבת רבינו יצחק אלחנן, במחיצת גדולי התורה והוגי מחשבת ישראל, הגאונים רבי יוסף דוב סולובייצ'יק ורבי דוד ליפשיץ. היה לי תמיד חשק בלימוד התורה ולמדתי היטב, אבל הרגשתי שדבר מה עדיין חסר לי ולא חייתי עם זה בשלום. לא השלמתי עם הגישה השכלית כלכד ללימוד תורה, עם סדר התפילה וקיום המצוות כמצוות אנשים מלומדה. חיפשתי וביקשתי דבר מה נוסף עבור הנשמה, כך התחלתי להיכנס לעולמה של חסידות. קרובי מחסידות סאטמר הביאו אותי ללמוד חסידות, התחלתי לעיין ב'קדושת לוי', ב'מאור ושמש' ובספרים נוספים, וראיתי שהדברים מדברים אליי.

"התחלתי לבקר בחצרות גדולי החסידות שהיו בניו יורק באותם הימים. התחברתי לחסידי חב"ד שגרו בשכונתי ברובע קווינס והשתתפתי בשיעור תניא מידי שבוע, וכך התחלתי להגיע להתוועדויות הגדולות של הרבי מליובאוויטש זצ"ל ב"ט כסלו ובהזדמנויות אחרות. אמנם כנער אמריקני שאינו שולט ביידיש לא היה לי תמיד קל להבין מה שנאמר בהיכלי החסידויות השונות, אך אצל הרבי יכולתי להבין היטב את הדברים, שכן היה אפשר לשמוע תרגום סימולטני באוזניות במהלך ההתוועדות.

המשפיע החסידי, הגאון רבי משה ויינברגר שליט"א, הוא אחד מגדולי מרביצי התורה והחסידות בארצות הברית, כשדמותו רבת האנפין משלבת את עמקי החסידות לגוניה עם היכולת להנחיל את אורה לכל מי שנשמתו מבקשת לרוות את צמאונה מדרך זו. כבר בצעירותו נשאב לעולמה של חסידות ומצא בה את שאיוותה נפשו, ומאז ועד היום הוא הוגה בכתביהם של גדולי החסידות ומחשבת ישראל, בייחוד בתורות ברסלב, חב"ד ואיזביצ'א, כמו גם בספריו של הרה"ק מפיאסצנא הי"ד שעל שם חיבורו 'אש קודש' קרוי בית מדרשו כיום.

במשך עשרות שנים חולל מהפך רוחני וחסידים חסר תקדים ביהדות אמריקה, והביא את הרוח החסידית לעולמם של אלפי תלמידיו ושומעי לקחו. כיום זהו חיזיון נפוץ לראות צעירים יראי שמים מכל גוונים הקשת התורנית נוהרים להסתופף בשולחנו ולהתחמם באש החסידות, בבית מדרשו שבניו יורק.

לפני כחודש ביקר בארץ הקודש ונטל חלק מרכזי בהתוועדות מלווה מלכה לרגל חג הגאולה י"ט בכסלו, שהתקיימה במעמד אלפים בבנייני האומה, אותם חזק בדרכי החסידות בדברים חוצבי להבות. ניצלנו אפוא את ההזדמנות ועלינו למשכנו בכדי לשמוע על גישתו הייחודית בעולם החסידות, על המבט החסידי בענייני דיומא ועל דרכו וחידושו של רבינו הזקן בעל התניא, שבימים אלו מציינים אנו את יום ההילולא שלו בכ"ד בטבת.

הנשמה רצתה יותר

הרב ויינברגר, נשמה לשמוע על תחילת הדרך, כיצד גיליתם את אור החסידות?

טירה ללא תאורה

מה בעצם מצאתם בדרך החסידות, מה גרם לכם להתמסר מכל וכל לחסידות ולעסוק בהפצתה לכלל ישראל?

"קשה לי אפילו לדבר על זה בלי לבכות", הוא משיב בהתרגשות אחרי אתנחתא ארוכה. "קשה להביע את תווי הלב, את מה שמצאתי בחסידות. בתחילת 'שיחות הר"ן' מבואר כי דוד המלך ע"ה אמר בתהלים "כי אני ידעתי כי גדול ה'" - "אני ידעתי דייקא, כי גדולת הבורא אי אפשר לומר לחברו, ואפילו לעצמו אי אפשר לספר מיום ליום לפי מה שמזרח ומתנוצץ לו באותו היום". ישנו מכתב מיוחד מהאדמו"ר רבי שלום דובער מליובאוויטש, בו מגדיר בין היתר במשפט אחד מה בעצם אירע כאשר ניתנה היכולת להפיץ את מעיינות החסידות: "אור וחיות נפשנו ניתן לנו". את מה שמצאתי בחסידות ניתן לסכם בשתי מילים: אור וחיות. "לפני כחודש חגגנו את חג החנוכה, שכל עניינו הוא הניצחון של עם ישראל על תרבות יוון. מה הייתה המלחמה העיקרית של היוונים ביהדות? נאמר במדרש על הפסוק "תוהו ובוהו וחושך על פני תהום": "חושך זו גלות יוון, שהחשיכה עיניהם של ישראל". לא תמיד מדובר באפלה ברורה וסמיכה, כפי שהייתה דרישת היוונים מהיהודים "כתבו לכם על קרן השור שאין לכם חלק באלוקי ישראל" רחמנא ליצלן; יתכן חושך רוחני עדין יותר, המונע ומעכב את עבודת האדם לבוראו גם בשעה שהוא לומד תורה ושומר את מצוותיה כדת וכדין.

"בספרים הקדושים מבואר שישנם שני אופנים בעבודת הבורא: עבודת ה' בדרך מוארת ועבודה בדרך של 'חושך'. אדם יכול להקפיד על קיום כל המצוות, ללמוד היטב ולהתפלל, אך עדיין להרגיש כי משהו חסר - חסר אותו אור פנימי, אותה חיוניות רוחנית. משל למה הדבר דומה? לעשיר שבנה לו טירה מפוארת ומילא אותה באוצרות רבים ובכל טוב, אך דבר אחד היה חסר - תאורה. האור נתפס כעניין של שלמות, משהו שמעבר לקיום הבסיסי של הדברים, אבל הוא בעצם נותן את כל הטעם ואת כל המשמעות. לעיתים כשמבקרים בבית יכולים להבחין אם לבני המשפחה יש אור בעיניים, אם יש להם חיות בשגרת חייהם. אם הדבר הזה חסר, לא יפצו על כך כל הרהיטים והכלים הנאים שבדירה הנאה.

"מסופר שהבעל שם טוב הקדוש אהב מאוד אור, ולפעמים כאשר היה מגיע למקום מסוים היה מצווה להדליק עוד ועוד נרות שיהיה אור רב. פעם אחת, כאשר תלמידיו לא הצליחו להשיג יותר מנר אחד, הורה הבעל שם טוב להוריד מהגג גלידי קרח ולהדליקם כנרות... כך גם החסידות שלו מוארה ומדליקה אף נרות קרח. אני, למשל, למדתי גמרא היטב ועסקתי בתורת הנגלה כמיטב יכולתי, אבל רציתי להבין כשאני אומר "מודה אני לפניך", מהו "לפניך"? לפני מי?! רציתי לחוש את האור הפנימי, את החיות שבכל דבר, ואכן החסידות נתנה ומעניקה לי עד היום אור וחיות. נוסח התפילה לא השתנה, אך עתה זו תפילה חסידית חמימה, וכך גם קודם לכן הקפדתי על הלכות ודקדוקי שבת קודש אך עתה זו שבת חסידית מלאה התלהבות והתעלות ועושר של חיוניות. זה משהו אחר לגמרי.

"גם בלימוד החסידות עצמו צריכים תמיד

למדתי גמרא היטב ועסקתי בתורת הנגלה במיטב יכולתי, אבל רציתי להבין בשאני אומר "מודה אני לפניך", מהו "לפניך"? לפני מי?! רציתי לחוש את האור הפנימי, את החיות שבכל דבר, ואכן החסידות נתנה ומעניקה לי עד היום אור וחיות

'בני הנביאים' בימי קדם שהיו הולכים בדרך הנבואה עד שימצאו אותה. מהי נבואה? אור אלוקי ששורה על המציאות, שמגלה בה עומק ואיכות חדשה לגמרי. אני אהבתי את "דבר ה' זו הלכה", אך נפשי השתוקקה ונכספה למצוא גם את דרכי הנבואה, את הפנימיות שבדברים, ובחסידות מצאתי את אותה הנבואה."

הגישה המתאימה ביותר לזמננו

אנחנו חיים כיום בעולם שיש בו נסיונות והתמודדות רבה בעבודת ה', עולם ששקוע בגשמיות וחומריות יותר מדורות עברו. לכאורה ניתן לחשוב שעיקר הפעולה של החסידות הייתה שייכת ב'עולם הישן', בתקופה בה יהודים ישבו בבית הכנסת ואמרו תהלים או למדו בעיון, ולא התעניינו בחדשות או רדפו אחרי הכלי העולם...

"אדרבה, החסידות היא דווקא הדרך הכי מתאימה לזמננו במיוחד, וכללות הגישה של גדולי החסידות מתיישבת היטב עם הווי החיים הנוכחי ומאירה אותו באור הנכון. הרי הבעל שם טוב הקדוש בא ואמר שאין דבר כזה חומר בלבד, אלא בתוככי העולם, בין כותלי הטבע, יש לחפש ולמצוא את הפנימיות שבו. העולם מלא באלוקות, ואנו נדרשים למצוא את המסר האלוקי בחיי המעשה. ישנה 'תורה' מופלאה של הבעל שם טוב על הפסוק "רעבים גם

לקחת לנפשנו את האור והחיות. אדם יכול לשמוע שיעור שלם על "אין עוד מלבדו", לנגן ניגונים נפלאים, וכל זה לא ייגע בנפשו. יכול הוא ללמוד בליל שישי 'שטיקל' מי השילוח, ליקוטי תורה או ליקוטי מוהר"ן, ולהישאר שאנן ואדיש. אבל האדמו"ר הרשב"ב הדגיש שהחסידות היא "אור וחיות", אדם צריך לעורר את נפשו ולצאת מעצמו בכדי לקלוט את האור והחיות הזו. רבי נחמן אמר לתלמידיו משפט חריף: "נכון שאתם אנשים כשרים, אבל לא לזאת הייתה כוונתי. אני רציתי שתהיו כחיות היער שנוהמות כל הלילה". יכול אדם להיות איש כשר, באמת כשר, שמקפיד על שלש תפילות במניין ולומר דף היומי בקביעות ומתנהג במצוות. אבל "לא לזאת הייתה כוונתי", לא זו תכלית החסידות. החסידות באה להדליק את הניצוץ בנפש שיתלקח ללהבה גדולה, לשבור את חומות השגרה והאדישות, ושהאדם יהיה כחיות יער שנוהמת בלילה מתוך גודל אהבתו לה'.

"הנביא עמוס אומר "הנה ימים באים... והשלחתי רעב בארץ, לא רעב ללחם ולא צמא למים כי אם לשמוע את דברי ה'... ישוטטו לבקש את דבר ה' ולא ימצאו". הגמרא במסכת שבת (דף קל"ח) מביאה שני פירושים מהו אותו דבר ה' שביקשו ויחפשו בנרות, פירוש אחד הוא "דבר ה' זו הלכה" והפירוש השני הוא "דבר ה' זו נבואה". יש כאלו ששמחים ומרוצים מכך שמצאו את דבר ה' בהלכה, אבל יש שנפשם משתוקקת למצוא את דבר ה' בנבואה, כאותם

צמאים נפשם בהם תתעטף", בה הוא שואל מהיכן בעצם נובע הרעב האנושי, מדוע אנחנו משתוקקים כל כך לצרכים הגופניים שלנו? והוא משיב שיש כאן סוד גדול: הנשמה רעבה לאותם ניצוצות קדושה שפזורים בין פרטי הבריאה, והיא שרוחפת את הגוף להתאוות לאותם מאכלים בכדי שיעלה בידה לתקן אותם...

"חזונו של הבעל שם טוב לא היה להתנתק מהעולם, אלא להעלות את החיים הגשמיים לקדושה. כאשר יהודי עמל לפרנסתו בדרך כשרה ומפריש מעשרות לצדקה, ויחד עם זאת קובע עיתים לתורה ולענייני חסידות מידי יום ובפרט בשבתות וימים טובים, הרי הוא מתרום לגבהים רוחניים ומרים עימו את כל חייו הגשמיים.

"החסידות אינה מין מוזיאון שמשמר געגועים וזכרונות מן העבר; אדרבה, עיקר קיומה הוא בשעה זו ורגע זה. החסידות מכוונת אותנו להבחין ולראות כיצד ה' מדבר אלינו כעת ממש, מה המסר שלו אלינו בחידושים העולמיים של זמננו? מה ה' אומר לנו בשעת מלחמה בארץ ישראל, בזמן של תמורות גלובליות עצומות? האם המלחמה הזו היא רק ברובד הפשטני של שנאת עשו ליעקב, או שיש כאן גם רובד פנימי ומשמעותי עוד יותר? החסידות חותרת אל הפנימיות של הדברים, בהמשך לדרכי הנביאים שגילו את המסר הפנימי במאורעות העולם. לכן אדרבה, דרך החסידות היא המתאימה ביותר לדורנו.

"בניו יורק היה יהודי גדול וקדוש, הרבי מרחמסטריווקא זצוק"ל. פעם הגיע אליו אחד החסידים ועמו קרוב משפחה, חסיד מירושלים, והוא הציג אותו בפני הרבי: "זהו בן דוד שלי מירושלים, הוא פארציטישער חסיד", כלומר הוא חסיד מימי קדם - חסיד אותנטי. התכרכמו פניו של הרבי והוא הגיב: "הלא זה עתה היה חג הפסח וקראנו בהגדה 'מתחילה עובדי עבודה זרה היו אבותינו', זהו פארציטיש"; "ועכשיו קרבנו המקום לעבודתו", אינני חפץ בחסידים מימי קדם, רצוני בחסידים בני זמננו..."

החסידות – נחלת הכלל

אחד הרעיונות הנפוצים בנוגע לדרך החסידות הוא שהחסידות היא נחלת הכלל, שכל יהודי יכול ללמוד את פנימיות התורה ולהתחבר לדרך זו. אפשר להבין זאת כשמדובר על רעיונות כמו שמחה או אהבת ישראל, אבל מה לגבי תורות החסידות העוסקות בעניינים דקים במערכת האלוקות, ובכדי להבין נדרש "להפשיט הדברים מגשמיים", האם אף הן שייכות לכל אחד?

"למעשה במשך רוב שנות קיומה של החסידות הייתה חלוקה מסוימת בין רעיונות עמוקים מכבשונו של פנימיות התורה שאכן נמסרו בעיקר לתלמידים בעלי מדרגה, לבין רעיונות יסודיים שנוגעים לעבודת הבורא של כל יהודי. הבעל שם טוב היה דורש בפני יהודים פשוטים, הוא דיבר אל העם, ומדרגות 'עתיק יומין' ו'זעיר אנפין' וכל מערכת האלוקות לא היו נחלת הציבור הרחב; ויחד עם זאת הוא הסביר לתלמידיו הקרובים את סודות התורה באופן אחר לגמרי.

"אך דווקא בימינו, כאשר זמני הגאולה ממשמשים ובאים, ניתן פשוט לראות בעיניים כיצד המציאות הזו משתנה ומתחיל להתגשם החזון השלם שנאמר לבעל שם טוב בהיכלו

הרגע ששינה את חיי

בהתוועדות חג הגאולה י"ט בכסלו בבנייני האומה, שיתף הגאון רבי משה ויינברגר שליט"א את הנאספים בחוויה אישית מכוונת שהייתה לו במחיצת כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זי"ע, שעודדה אותו לסלול את דרכו הרוחנית בעולם החסידות.

"היה זה כאשר הייתי צריך לקבל החלטה שתשפיע על כל עתיד, ולא הייתי בטוח מה לעשות. הייתי שבור מאוד. ההורים שלי, במיוחד אמי, רצו שבסיום הלימודים בישיבה אלמד ואעסוק במקצוע מסודר, כמקובל אצל יהודים רבים באמריקה. כבר הייתי מוכן לכך, אבל בפנימיות נפשית נמשכתי לעולם החסידות ולא ידעתי מה לעשות. לא רציתי לאכזב את הוריי שעברו דברים קשים בחייהם, ובאותו זמן עוד לא הרגשתי בביטחון גמור שרצוני לעסוק בתורה ובחסידות כל ימי.

"החלטתי שאנסה לשאול על כך את הרבי זי"ע ואראה מה יאמר לי. באותה תקופה כבר לא הייתה אפשרות להיכנס לחדרו של הרבי ליחידות, אך שוחחתי עם חבריי החסידים ואמרו לי שישנה אפשרות להמתין לרבי בעת צאתו מבית הכנסת אחרי תפילת מנחה, ולעיתים מתאפשר לשאול דבר-מה. הגעתי ל-770 מבעוד מועד והייתי כל כך נרגש, כי מלבדי המתינו רק כמניין אנשים, וחשתי שיעלה בידי לשוחח עם הרבי ולשאול אותו כיצד לנהוג. אבל כמה רגעים לפני צאתו מבית הכנסת, הופיעו לפתע מאות אנשים ונדחפתי לאחור..."

"בחסדי ה', היו שם כמה אנשים שעזרו לי להגיע קדימה, למקום מעברו של הרבי. חזונית החיצונית באותו זמן לא הייתה חסידית, וכנראה הם הרגישו צורך לסייע לי. הרבי יצא מבית הכנסת בהליכה מהירה, נושא עמו את סידור התפילה שלו. הרבי הלך מהר מאוד וכבר ויתרתי על האפשרות לדבר, אבל ניסיתי לפחות ליצור קשר עין, אך הרבי פשוט עבר על ידי במהירות וצעד אל המכונית שהמתינה לו. הוא כבר החל להיכנס אל המכונית, אך להפתעתי הרבה יצא ממנה וחזר אל המקום שבו עמדתי, הגיע אליי בסמיכות ממש, וכך בעמדו פנים בפנים עמי פשוט האיר אליי בחיוך רחב ועודד אותי בתנופת ירו הקדושה, ואחר פנה ונכנס למכוניתו.

"אמי הבינה שמשמעות העידוד היא ללכת ללמוד מקצוע..." אומר הרב ויינברגר בחיוך, "אך אבי הבין את המעשה המופלא הזה כמוני. כל מה שיכולתי לחשוב עליו היה על מבטו החודר של הרבי, החיוך שהאיר על פניו, החיות והנשמה שהעניק לי באמצעות אותה תנופת יד, כשעד היום הזה הנני מרגיש את הדחיפה והעידוד הללו לעלות ולהתעלות בדרך ה'".

של משיח, "שיתפרסם לימודך ויתגלה בעולם ויפוצו מעיינותיך חוצה, ויוכלו גם המה לעשות יחודים ועליות כמותך". מדפי חנויות הספרים מלאים וגדושים באלפי ספרי חסידות, אך לא מדובר בספרים סתם אלא בספרי חסידות מבוארים ומפורשים. בדורות עברו היה מצוי שגם יהודים חסידיים שורשיים לא תמיד היה ביכולתם להגות בספרים כמו 'לקוטי תורה' ולהבינם כראוי, ואילו כיום בכל זרמי החסידות ישנו שפע של ספרים מבוארים, בין אם בחב"ד או בברסלב, וגם בבעלז או בקומרנא. עמקי החסידות הולכים ונחשפים לעיני הציבור הרחב, בשפה ברורה ושווה לכל נפש, גם לפשוט שבפשוטים.

"יתרה מכך, ישנם לא מעט 'משפיעים' כיום שאינם משמשים כצדיקים ואדמו"רים לחצרות חסידות כלשהן, אלא עוסקים בתיווך מעמקי מחשבת החסידות ודרכיה הנשגבות להמון העם. כמובן, גם עתה בוודאי ישנם עניינים עדינים ומורכבים יותר ורעיונות רמים ועילאיים שצריכים להיחזר ולגשת אליהם בצורה הנכונה והמדויקת; אבל הכיוון ברור: החסידות הופכת מיום ליום לדרך חיים שלמה, הן ברגש והן במחשבה, שיכולה להחיות כל יהודי. ואכן ניתן לראות כיצד בעשורים האחרונים חודרת החסידות לכל מקום.

לגלות 'עולם ברור'

הקהילה שלכם נקראת 'אש קודש' על שם האדמו"ר מפיאסצנה הי"ד. האם תוכלו לספר על פשר הקשר והחיבור המיוחד שלכם לדמותו ולדרכו בקודש.

"בראש ובראשונה התחברתי אל הרבי מפיאסצנה בעקבות הרקע ההיסטורי המחבר בינינו. הוריי היו יהודים יראי-שמים ניצולי שואה ובצעירותי הדבר עורר בי סקרנות גדולה, כיצד הם עברו את מוראות הימים ההם ונתתו יהודים מאמינים ושומרי מצוות. שאלתי את אבי: אבא, מה תאמר אם יפנו כלפיך בשאלה - מה גורם לך להמשיך ולהניח תפילין מידי יום, אחרי שכביכול 'הופקרת' בימים ההם... אבי רק השיב לי בסגנון כזה: 'וכי הקב"ה לא היה איתנו גם שם?' הוא היה שם איתי יותר מכלל מקום אחר". אבל הוא היה יהודי מהעולם הישן, מהתקופה בה לא הכבירו בהסברים. האמונה פשוט תמיד עמדה בחלל האוויר, בתחושה של ודאות גמורה.

"והנה אני נתקל בספר 'אש קודש' של הרבי מפיאסצנה ואני מגלה בו יהודי צדיק שעובר את השואה כמו הוריי, הוא נמצא שם ורואה בעיניו את הדם, האש ותימרות העשן, והוא אף נהרג שם לבסוף, אבל לא רק שהדבר לא ערער את אמונתו, אלא הוא נעשה מאמין גדול יותר וחסיד גדול יותר דווקא כתוצאה מאירועים אלו! הספר הזה כולל דרשות חיוק שהוא נשא בעיצומו של הטירוף השטני המשתולל ברחובות, והוא מסביר כיצד למצוא את ה' יתברך - לא רק במקום של חומרות וגשמיים, אלא בחושך הכי גדול, אל מול האפלה הנוראית הזו.

"עם ישראל כיום נמצא ב"ה במצב טוב יותר, אך עדיין ישנם לצערנו מצבים אפלים וקשים. ישנם אנשים שבתקופה קשה כמו בשנה האחרונה, פשוט בורחים מן ההתמודדות, לא מסוגלים לעמוד מול המחשבה מה המשמעות של כל זה. אבל הרבה אנשים דווקא מרגישים כעת צורך דחוף לחפש משמעות ולהתכנס

ישנם אנשים שבתקופה קשה כמו בשנה האחרונה, פשוט בורחים מן ההתמודדות, לא מסוגלים לעמוד מול המחשבה מה המשמעות של כל זה. אבל הרבה אנשים דווקא מרגישים בעת צורך דחוף לחפש משמעות ולהתכנס פנימה, בשארץ הקודש מוקפת להבות ואנו במלחמה על קיומנו

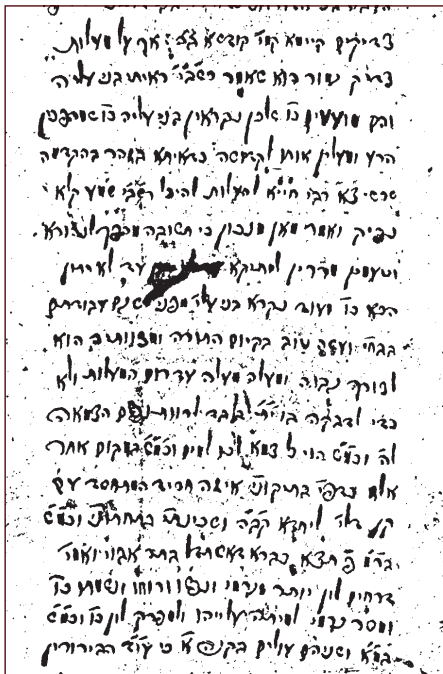
"הרבי מקלוינובורג צדוק" לא איבד בשואה את כל משפחתו - אשתו ואחד-עשר ילדיו. הוא היה באושוויץ, עבר את צעדת המוות וסבל ייסורים נוראים בגוף ובנפש. כשהמילים הכאות יוצאות מפיו של יהודי כזה, יש לכך משמעות אחרת לגמרי. הוא אמר פעם "אני מתגעגע לשואה", והסביר: בימים ההם, כשצעדנו יחד בצעדת המוות, היינו מגולחים ולבושים כולם באותם בגדי אסירים, אף אחד לא יכול היה להבחין לאיזה חוג משתייך הצועד לצידו, ושילבנו זרועות כדי להתחמם בקור המקפיא ולשרוד. אני מתגעגע לזה.

"רק בימים האחרונים נהרגו כמה חיילים", אומר הרב כשהוא נסער כולו ודומע, "האם יתכן שיש יהודי בעולם שהדבר לא כואב לו ומזועזע אותו? ! הקב"ה רוצה שנחוש איש את רעהו, זה 'שלנו' לגמרי. בחסדי שמים אני רואה שינוי גדול בזה, היהודים מתעוררים ומרגישים הרבה יותר קשר ביניהם, מתרוממים מעל למחיצות וזו המשימה שלנו - להתאחד.

"ישנם סיפורים רבים על הרבי מליובאוויטש שהמוטיב החוזר בהם הוא שהרבי הורה למישהו לנסוע למקום נידח בכדי לסייע ליהודי בצורך גשמי או רוחני, בין אם במצה לפסח או באוכל כשר, או בסוגיה ערכית שמעיקה עליו. אפשר לפטור זאת במחשבה שמדובר ברוח הקודש. אבל מהי מהותה של אותה רוח הקודש? יושב לו יהודי בברוקלין ואיכפת לו עד כדי כך מיהודים אחרים, עד שהוא מרגיש שיש יהודי באמסטרדם שצריך מצות. ומה נאמר לנו, כאשר יהודי נרדף באמסטרדם ומוכה בידי שונאי ישראל? וכי בגלל שאנו יושבים לבטח בירושלים או בבני ברק, בליקווד או בברוקלין, הדבר לא כואב לנו חלילה? !

"המבט הפנימי של תורת החסידות מסייע לאדם להתעלות מעל הפערים החיצוניים ולהיות מחובר באמת ליהודים אחרים. לא לחינם גם הצדיקים החסידיים שהיו 'קנאים' ביותר בשיטתם, כמו ה'מנחת אלעזר' ממנוקאטש או הרבי מסאטמר, היו בעלי חסד והייתה להם אכפתיות גדולה לכלל ישראל, בדאגה לשלומם של כל יהודי מבלי הבט על מצבו הרוחני. לא אשכח כיצד בילדותי, בעת מלחמת ששת הימים, שמעתי הקלטה של הרבי מסאטמר בשיחת קדשו במוצאי שבת, בה דיבר בבכי תמרום על היהודים שנהרגים במלחמה. העובדה שמדובר בחיילים 'בשירות המדינה הציונית' לא הפחיתה קורטוב מהכאב הגדול שלו...

"הרי בתניא מבואר מהי אהבת ישראל אמיתית. זו אהבה שנובעת מהנפש האלוקית, מכך ש"אב אחד לכולנו" ונשמותינו כולן חלק ממנו יתברך. החסידות מדברת על הנפש האלוקית, שזה לדוגמה דבר שלא מצאתי

בפניו ובלבבו. עלה מספר התניא בכתב יד קודשו של רבנו הזקן

כאשר אתה מצליף באחד מהם - המכה כואבת גם לחברו...

"נפוליאון צירף את מיטב החיילים לשירותו, סיים הצדיק את דבריו. אך החיילים הללו באו מצבאות שונים וממקומות שונים, ולא היה נוגע להם שעמיתיהם ינצחו יחד עמם בקרב. אך בצבא הרוסי שירתו חיילים שבאו מאותו הכפר ומאותה האומה והיה להם איכפת זה מזה ולכן עמדו בקרב כמקשה אחת, בכל כוחם.

"המסר עוברנו מובן היטב. לא יתכן מצב שבו יהודי מצוי בצרה והלב היהודי שלנו יהיה אדיש לכך. בארץ הקודש שורה קדושה מיוחדת וזה מביא אנשים לגישה יותר קיצונית בביטוי הדעות וההשקפות שלהם, ויתכן שלכן עולים על פני השטח יותר פערים בין החלקים השונים בעם. אבל ההבדלים בהשקפה ובאורח החיים לא קשורים כלל לכך שכולנו יהודים וכולנו אחים. יתכן שיש חילוקי מדרגות במצב הרוחני בין יהודי ליהודי, אבל החילוקים הללו הם חיצוניים ביחס למהות של כולנו, בין אם מדובר בחסיד או ליטאי, מי שח"ו אינו שומר מצוות או בעל כיפה כזו או אחרת - כולנו בני אברהם יצחק ויעקב. כאשר אח שלנו נפגע חלילה במלחמה בעזה או בלבנון, זה כואב לי וזה כואב לכל אחד מאיתנו. הלב שלנו שותת דם כשאנו פוגשים יהודי שילדו חטוף ומוטל אי-שם בין שבעים זאבים, מבלי לבחון את גודל הכיפה שלו..."

פנימה, כשארץ הקודש מוקפת להבות ואנו במלחמה על קיומנו. מעולם לא קיימתי כל כך הרבה שיחות עומק כפי שקיימתי מאז שמחת תורה אשתקד. יהודים חווים על בשרם את שנאת עם ישראל ושואלים את עצמם "למה העולם שונא אותנו?", ואז הם שואלים את עצמם מהו בעצם עם ישראל ומחפשים תשובות עמוקות יותר.

"הגמרא מספרת על יוסף בנו של רבי יהושע שהתעלף וחזר לחיים, ולאחר מכן סיפר לאביו את אשר ראתה נשמתו באותם רגעים במרומים: "עולם הפוך ראיתי, עליונים למטה ותחתונים למעלה", ואילו אביו רבי יהושע השיב לו: "עולם ברור ראיתי". אנשים כיום חיים בעולם הפוך, בחבלי משיח, ורוצים לראות עולם ברור. השאלה היא, כיצד מוצאים בתוככי העולם ההפוך את אותו עולם ברור? !

"תשובה לשאלה הזו מצאתי בכתביו של הרבי מפיאסצנה. בתוך אותו עולם הפוך כפי שמעולם לא היה קודם, הוא גילה עולם ברור. המשנה באבות אומרת שישנם "תלמידיו של אברהם אבינו" ו"תלמידיו של בלעם הרשע". כלומר, ישנם כביכול שני בתי מדרשות ובהם משנה סדורה - כאשר ישנו רוע צרוף ושיטתי, ישנו מולו להבדיל גם טוב אמיתי ושיטתי. דווקא כשטועמים את נחת זרועו של בית מדרשו של בלעם, אנו מבקשים ומנסים להבין מהו אכן טוב אמיתי, טוב מהסוג שאפשר למצוא בבית מדרשה של החסידות."

אחים בנפש

בשנה האחרונה עם ישראל נמצא בטלטה, אחרי השבר הגדול בשמחת תורה מתחוללת מלחמה כבירה בחזיתות רבות מול אויבינו. גם בחוץ לארץ המצב לא פשוט, האנטישמיות מרימה ראש ויהודים חשים לעיתים שהקרקה בוערת. מהו המבט החסידי על אירועים אלו? "

"שאלו פעם את רבי ישראל מרוז'ין: איך יתכן שמלחמת צרפת-רוסיה הסתיימה בתבוסה כה גדולה לצבא הצרפתי, אף שצבאו של נפוליאון היה מתקדם ומסודר ואילו צבאו של הצאר הרוסי היה צבא מיושן של שיכורים הוללים. הרבי השיב במשל: מעשה בפרץ שנסע במרכבה רתומה לחמישה סוסים משוכחים, בהיותו ביער נתקלו הסוסים בבוץ טובעני והחלו להתכבסו בו יחד עם העגלה. במשך שעות רבות עמדה העגלה בלב יער עד שעבר במקום איכר פשוט בעגלתו הרעועה הרתומה לשני סוסים כחושים. הפריץ זעק לעזרה והאיכר נענה לו, רתם את סוסיו לעגלתו של הפריץ והחל להצליף בהם, הללו אזרו את שארית כוחם ומשכו את העגלה אל מחוץ לביצה.

"פנה הפריץ לאיכר בפליאה עצומה: כיצד זה יתכן שכל הסוסים המובחרים שלי לא הצליחו לחלץ את העגלה מהבוץ ואילו שני הסוסים הצנומים שלך עשו זאת בן-רגע?! השיב לו האיכר: הוסוסים שלך הם טובים ומשובחים ביותר, בחרת אותם ממיטב האורוות במדינות שונות, אחד מאנגליה, אחד מצרפת, אחד מאיטליה, וכן הלאה. כאשר אתה מצליף בגבו של אחד הסוסים, זה מכאיב לו, אך הוא לבדו לא מסוגל למשוך את העגלה החוצה. שאר הסוסים לא מוטרדים מכך שאתה מצליף בגבו של הסוס הזר ואינם מנסים לסייע לו להיחלץ. לעומת זאת שני הסוסים הפשוטים שלי הם אחים מבטן ומלידה, גדלו כל ימיהם יחד.

בלימוד גמרא בלבד. כשמתחילים לדבר בשפה כזו, יכולים לחוש באמת גם בכאבו ובשמחתו של יהודי זולתנו, מבלי להתחשב באף פער שיכול להיות בינינו. הכאב המשותף מאחד אותנו וכאשר אנחנו מאוחדים – הקב"ה שורה בתוכנו, וכך עם ישראל יכול לנצח את כל אויביו".

שבר במצרים

מלבד כוח האחדות בשעת הכאב והצער, כיצד החסידות מעניקה אור וחיות בזמנים כאלו?

"החסידות מעניקה חיות בכל זמן ובכל מצב. ישנו מעשה שאירע בעת הסתלקות רבינו בעל התניא בכ"ד טבת. בחודשים האחרונים לחייו, נדד רבינו ברחבי רוסיה בכדי להתרחק מחזית המלחמה בין רוסיה וצרפת. בשעה שהסתלק לעולמו, בנו האדמו"ר האמצעי לא היה במחיצתו, הוא נסע לעיר קרמנצ'וג בכדי להכין דירות למשפחתו ולחסידים, שיגורו שם עד סוף המלחמה. כאשר הגיעה לאדמו"ר האמצעי הבשורה המרה על הסתלקות אביו רבינו הזקן, נפל מיד והתעלף. העירו אותו והוא התעלף שוב ושוב מעוצמת הצער והכאב. היה שם חסיד פיקח שהציע להביא אליו תיבה מלאה בכתבי-קודש של אביו. כשהעירו אותו, הראו לו מיד את התיבה שהובאה. כשהביט עליה, התאושש ואמר "מיר האָבען מיט וואָס צו לעבען", יש לנו עם מה לחיות..."

"יש מעשה נפלא נוסף שניתן ללמוד ממנו רבות על פעולת החסידות בזמנים כאלו. בעת מאסרו של אדמו"ר הזקן בעל התניא, שלח שליח מיוחד אל ידידו ורעו הרה"ק מברדיטשוב בעל 'קדושת לוי', לספר לו מכל אשר אירע ולעורר רחמים לישועה קרובה. לא הייתה זו בקשה פשוטה עבור עצמו, אלא עבור תורת הבעש"ט הקדוש ועבור כלל בני החבורה הקדושה של גדולי החסידות. אדמו"ר הזקן ידע שעיקר החסידות מצוי כעת בסכנה גדולה ולכן ביקש מסגורן של ישראל לעורר רחמים רבים במרום. כאשר השליח הגיע לברדיטשוב, לא הצליח לזכור מחמת טלטולי הדרך את שם אימו של הרבי בכדי להזכירו לישועה. הרה"ק רבי לוי יצחק נטל חומש שהיה על שולחנו ופתחו כביכול דרך גורל, והחומש נפתח בפרשת מקץ כשלנגד עיניו התנוסס הכתוב "וירא יעקב כי יש שבר במצרים", ותכף אמר: "שבר ראשי תיבות שניאור בן רבקה."

"מה משמעות הדברים? יעקב אבינו ראה שיש 'שבר' במצרים, 'שבר' הוא אוכל ופרנסה. ברוח קדשו הבחין שאף במציאות קשה וחשוכה של מצרים, יש דרך לעם ישראל לחיות. יש לנו דרך לשרוד את המיצרים וההגבלות שמצויים בפנינו. יחד עם זאת, 'שבר' הוא גם מלשון שבירה, 'צובראענקייט'. יעקב אבינו רואה שהמצב של 'מצרים' מזמן המון משברים. הרבה יהודים שבורי לב, אלמנות ויתומים לא עלינו, רבים שמאוכזבים ממסלול חייהם, רבים שרוצים להתחתן ולא מוצאים את זיווגם, רוצים להיפקד בילדים ולא זוכים לכך. ישראל סבא קדישא רואה בעיניו הצופיות כיצד בירידתם לגלות יתמודדו יהודים עם משברים וקשיים כה רבים, אך יעברו אותם וייצאו מהם מחזוקים לגאולה השלמה."

"אין ספק שהרה"ק מברדיטשוב הצביע על תיבות אלו משום שטמונים בהן דברים נשגבים. הוא ראה את עוני הדור ואת חולשתו

כאשר הגיעה לאדמו"ר האמצעי הבשורה המרה על הסתלקות אביו רבינו הזקן, נפל מיד והתעלף. העירו אותו והוא התעלף שוב ושוב מעוצמת הצער והכאב. היה שם חסיד פיקח שהציע להביא אליו תיבה מלאה בכתבי-קודש של אביו. כשהעירו אותו, הראו לו מיד את התיבה שהובאה. כשהביט עליה, התאושש ואמר "מיר האָבען מיט וואָס צו לעבען", יש לנו עם מה לחיות..."

מה הם עוברים, מי יודע מי חי שם... אני מאמין באמונה שלמה שעל ידי עסקנו בפנימיות התורה, יכולים אנו איך שהוא לפתוח את דלתי הגיהינום הנורא ולהוציאם מצרה לרווחה, בעזרת ה'."

דבקות בצדיקי אמת

אחד מיסודות החסידות הוא הדבקות וההתקשרות לצדיקים, נשמח לשמוע מכם על מעלת עניין זה.

"מה משמעות הדבר שיש לאדם רבי בחייו? רבי הוא מי שעידודו ומבט עיניו יכול להעניק לאדם חיות אמיתית בעבודתו, לעורר את הרצון לחיות חיים רוחניים מלאים. הדבקות בצדיק גורמת לכך שידעת ה' ועבודת ה' תהיה נוגעת לאדם בנפשו פנימה."

"אחד מגדולי החסידים הראשונים היה רבי אייזל הומעלער, שאילולי היה חסיד הדבוק בברכותיו, בעל התניא, אדמו"ר האמצעי והצמח צדק, היה נמנה בעצמו על גדולי צדיקי החסידות מכוח היותו יהודי קדוש, משכיל ומעמיק בעבודת ה'. יותר מהכל רצה רבי אייזל

הרוחנית, את המשברים שעיימם צריכים להתמודד, ויחד עם זאת את הלוחם הגדול בגלות בדורו, השב"ר – את עבודתו של בעל התניא בגילוי והפצת החסידות, בכדי להביא לימות המשיח ולגאולה קרובה. צדיקי ישראל לדורותיהם ובייחוד צדיקי החסידות, ראו שיהיו יהודים כמונו שיש לנו 'שבר' – יש לנו מה לאכול והחיים טובים, ויחד עם זאת יש לנו 'שבר' – אנו שבורים ורצוצים בגלות, ובמיוחד בשנה האחרונה..."

"מעניין לציין כי כאשר יצא בעל התניא ממאסרו הידוע ב"ט כסלו הבטיח: "מי שישמח בשמחתי, אוציאנו מן המיצר אל המרחב, מן הגשם אל הרוח ומן הגיהנום". משמעות הדברים היא שמי שמתחבר ונכנס לפנימיות התורה – מהרשב"י והאר"י הקדוש עד לגדולי החסידות, ואף שאר גדולי הפנימיות כגון הגאון, הרמח"ל והלשם, כל אלו שהיו להם עיניים צופיות לגלות טעימה מתורתו של משיח – יכול לצאת מן המיצר אל המרחב ומן הגשם אל הרוח, לחיות חיים רוחניים רחבים יותר."

"כך גם כאשר מדובר ביהודים שנמצאים בעמקי הגיהינום. מהו גיהינום בימינו? לצערנו אין צורך במשלים והמשוואות, כאשר אחינו ואחיותינו נתונים בצרה ובשביה בגיהינום כפשוטו, במרחק נסיעה קצרה מאיתנו. מי יודע

נשמותא דאורייתא

ביאורים מתורת חב"ד לזף היומי

בקדושה - עשר, ובקליפות - אחד עשר

מניין שכל המוסף גורע.. רב אשי אמר עשתי עשרה יריעת (ב, כט)

הענין הוא דהנה עיקר ואמיתית מציאותו של כל דבר הוא הכח האלוקי המהוה אותו. דמזה מובן, שגם הסטרא אחרא וג' קליפות הטמאות בהכרח לומר שנמשך להם חיות מאור אין סוף, דאם לא כן לא היו שום מציאות כלל. אלא שהחיות המחיה אותם הוא בבחינת מקיף עליהם מלמעלה.

וזהו שבקדושה הוא מספר עשר ובסטרא אחרא מספר י"א. דהנה כל דבר שבעולם הוא מורכב מעשר ענינים, כמו שכתב בפרדס (שער ב), ולכן בקדושה הוא מספר עשר, לפי שהחיות מתאחד עם הדבר שמחיה אותו ואינו נמנה בפני עצמו, מה שאין כן בקליפות וסטרא אחרא שהחיות הוא בבחינת מקיף עליהם מלמעלה, לכן החיות נמנה בפני עצמו ולכן הם במספר עשתי עשר.

וזהו שכל המוסף - גורע, כי בקדושה הוא עשר ולא תשע עשר ולא אחד עשר, אבל בקליפה מוסף על העשר אחד - י"א - עשתי עשר יריעות עיזים.

והנה היריעות הן מהבירורים דקליפת נגה, שיוצא בה הטוב שבהם על ידי התשובה, על כן היו עשתי עשר דוקא לנגד י"א אורים דקליפה שהן עיזים, כמו שכתוב ועשו אחי איש שעיר. ואמנם נתבררו עשרות עיזים דעשו ונעשו לבחינת אוהל על המשכן שהוא מקיף חיצוני, כמו עלי הפירות שהן שומרים לפירות כך יריעות עיזים היו לשמירה מן החיצונים המקטרגים.

(על פי מאמרי אדמו"ר האמצעי במדבר ח"ד ע' א' תרי"א. אור התורה מגילת אסתר ע' קי. ספר המאמרים מלוקט ח"א ע' קסא-קסו)

ההשקפה הנכונה שצריכה להיות לאדם על הממון שברשותו

דבר תורה אחד דיני ממונות ואחד דיני נפשות בדרישה ובחקירה, שנאמר: משפט אחד יהיה לכם. ומה טעם אמרו דיני ממונות לא בעינן דרישה וחקירה? כרי שלא תנעול דלת בפני לויין (א, כב)

שימננו מנהלות שמא יכפור והעדים יטעו ולא תהא עדותם מכוונת ויפסידו (רש"י לעיל ג, ב) בפשטות - הטעם לזה שע"פ "דבר תורה" גם דיני ממונות בדרישה וחקירה ולא חששה תורה ל"תנעול דלת בפני לויין" (ובכללות

חלומות בדברי תורה

דברי חלומות (א, ב)

החלומות הטובים בעניני תורה שמודיעים בחלום, בא על פי הרוב על ידי שקידה גדולה בתורה ביום, דכאשר עוסק בתורה בשקידה גדולה, או עוסק בעבודה שבלב ביגיעה עצומה, הנה כאשר בלילה נשמתו עולה למעלה ושואבת לה חיים מחיי דלעילא כמבואר בזהר, הנה אז מודיעים לו חדושי תורה בגליא שבתורה או בפנימיות התורה, איש איש כפי שקידת עבודתו בעבודת היום. (לוח "היום יום" ד' טבת)

הטעם לריבוי הענינים שעשו חכמים סייג לתורה, ולגירות חכמים מפני שחששו למכשול וטעות וכו' ומדאורייתא ליכא חששא) הוא, משום שדיני התורה הם על פי הכלל דכל ישראל בחזקת כשרות, והנהגתם היא בהתאם לזה, ואין מקום לחשוש "שמה יכפור" הלוה ויצטרך המלוה לעדים;

אבל שכרו הרמאין כו', ויש חשש שמא יכפור הלוה כו', אז ראו חכמים צורך לתקן תקנות כדי "שלא תנעול דלת בפני לויין". ועל דרך זה בכללות החששות והגזירות, כשראו את ירידת הדורות וכו'. מה שאין כן מצד "דבר תורה", המתייחס למצבו של איש ישראל כפי שהוא כדבעי, אין מקום לחשש זה.

ויש לומר בעומק הענין: מצד "דבר תורה" - אין כל ממונו של אדם ברשותו ובעלותו לגמרי, אלא רק חלק זה שמשמש בו לדברי רשות - כיון שנמסר לו להשתמש בו כפי רצונו, הרי הם ברשותו ובעלותו; מה שאין כן הממון שבו צריך האדם לקיים מצוות, מלכתחילה לא ניתן לבעלותו של האדם, ואינו אלא תור פקדון אצלו בכדי שיוכל לקיים בו חפצי שמים (ועל דרך ביאור כ"ק מו"ח אדמו"ר בנוגע לצדקה (ולכספי מלוה) "דזה מה שהעשיר חונן להעני הרי אינו שלו כלל, והוא של ה' הנמצא אצלו בפקדון על עת וזמן קבוע").

ולכן אין מקום אז לחשש ד"תנעול דלת בפני לויין" - כי כאשר באה לידו אפשרות של קיום מצות גמ"ח (על ידי הלוואה), בודאי יודרו לקיים את ציווי הקב"ה להלוות את העני, ולא ימנע את עצמו מלהלוות משום חששא ד"שמה יכפור", מאחר שהוא יודע ומכיר שאין הממון שלו כי אם של הקב"ה שציווהו להלוות לעניים (וויזמן לידו עני זה). וזהו הרמז בזה שאמרו "דבר תורה אחד דיני

ממונות ואחד דיני נפשות כו": כאשר מעמדו של האדם הוא כדבעי ("דבר תורה"), הרי הוא מרגיש שבאמת אין חילוק בין עניני נפשו וממונו, בידעו שגם הממון שניתן לרשותו הוא של הקב"ה.

אבל לאחר ירידת הדורות, שגם העולם "ירד" ונעשה חומרי יותר, נשתנה מצב האדם (והעולם), באופן שאינו מרגיש שממונו אינו שלו כי אם של הקב"ה, ולכן אז "אמרו דיני ממונות לא בעינן דרישה וחקירה כדי שלא תנעול דלת בפני לויין".

(על פי לקוטי שיחות חל"ד ע' 111-110)

מטרת ייסוד ישיבה ברומי

צדק צדק תרדף הלך אחר חכמים לישיבה.. אחר רבי מתיא לרומי (ב, כ)

משמע שזרומי היה צ"ד הגדול שאין למעלה הימנו (הגאות מיימוניות הל' סנהדרין ספ"ו) לכאורה תמוה, מדוע קבע רבי מתיא את ישיבתו דוקא ברומי - דבר שגרם לתלמידים שיצטרכו לגלות אחריו ממקומותיהם לישיבתו ברומי ולא קבע ישיבתו בארץ ישראל כמו שאר התנאים?

ובפרט על פי המובא בספרי פרשת ראה (יב, כט) שכשיצא רבי מתיא לחוץ לארץ קרע את בגדיו!

והמענה על כך נמצא במה שמוכר במכילתא פרשת בא (עה"פ בעשור לחודש) "היה ר' מתיא בן חרש אומר הרי הוא אומר ואעבור עליך. . הגיעה שבעה שנשבעתי לאברהם שאגאל את בניו ולא היו בידם מצות להתעסק בהם כדי שיגאלו שנאמר ואת ערום וערירה ונתן להם שתי מצות דם פסח ודם מילה".

הלשון "היה רבי מתיא בן חרש אומר כו" משמעו שענין זה היה רגיל על לשונו, היינו שהיה מנהגו תמיד לנחם את תלמידיו על המצאם ברומי, באמרו שהגאולה תלויה ביסוד ישיבה (במצב של) רומי - למצוא יהודי הנתון במצב של רומי ("ערום וערירה"), ולפעול עליו שיחדול להיות "רומי", ויהפוך ליושב בישיבה, ובאופן כזה שהדבר יהיה ה"עסק" שלו - "להתעסק בהם". ולשם תכלית זו נמצאת ישיבתו ברומי, במקום הגלות - כדי לסייע ליהודי זה ובכך להביא את הגאולה.

להעיר שר' מתיא הוא ניצוץ יוסף הצדיק (הובא בסדר הדורות בערכו) - והרי ענינו של יוסף הוא שכלכל את בני ישראל במצרים. וממנו בא הכוח לעבודת הבירורים וגאולת מצרים (ראה בארוכה לקוטי שיחות ח"ג פ' יחיא).

(על פי אוצר לקוטי שיחות ח"ב שיחה ב' לפרשת בא)

פרה - גבורות; חמור - חסדים

מעשה בפרה שניטלה האם שלה והאכילה רבי טרפון לכלבים, ובא מעשה לפני חכמים ביבנה והתירוהו. א"ר טרפון: הלכה חמורך טרפון (א, ב)

ר' טרפון הוא בדעת דו"א הכוללת ב' עטרין דחסד ודגבורה. ומה שהטריף הוא מצד הגבורות והדינים שבדעת דו"א - עטרא דגבורה, וכשמו טרפון מלשון טרפה, ולכן הטוה לקרות קריאת שמע של ערבית כדברי בית שמאי שהיו מקו הגבורות, כי גם הוא מקו הגבורות והדינים.

והנה פרה שניטלה האם שלה - פרה הוא בינה, והאם שלה (הרחם) הוא יסוד דיניה. ומכיון שיסוד דיניה מלוכש בדעת דו"א, לכן לרבי טרפון נוגע מאוד האם של פרה, וכאשר לא היה האם הטריף את הפרה. וכאשר נודע לו שהיא פרה אמר הלכה חמורך טרפון, כי חמור הוא בחינת חסדים, וצריך לשלם מבחינת החסדים שבדעת, והיינו שהחמור החסדים ימתיקו את הגבורות מה שהטריף. גם מה שאמר הלכה חמורך, הוא על מה שהטריף בגבורותיו את הפרה, והיינו לפי שהלכו אז ממנו החסדים (חמורך) שלו. (על פי תורת לוי יצחק ע' שטז)

משלימין זה לזה

מלך מלכי המלכים הקב"ה טבע כל אדם בחותמו של אדם הראשון ואין אחד מהן דומה לחבירו (א, ב)

הסיבה לכך שלא יתכנו שני נבראים זהים לחלוטין היא - משום שלכל נברא יש ענין שאינו נמצא אצל נברא אחר, ולכן אנו זקוקים לכל הנבראים כדי להשיג את התכלית השלימה.

(על פי שיחות קודש תשמ"א ח"ג ע' 752-753)

פעולת אדם יחיד נוגעת לכל העולמות

לפיכך נברא אדם יחידו ללמדך שכל המקיים נפש אחת מישראל מעלה עליו הכתוב כאילו קיים עולם מלא (א, ב)

יכול אדם לחשוב, שאמנם נוגעת עבודתו בתור יחיד, אבל - רק בחלק שלו בעולם, אבל לא לגבי העולם כולו.

על כך אומרת המשנה, שהוא דומה לאדם הראשון:

כשם שעבודתו של אדם הראשון היתה נוגעת לכל העולם כולו, ולא רק בנוגע לעולם זה, אלא לגבי כל העולמות, שעל ידי זה שקיבל עליו עול מלכות שמים פעל עליה בכל העולמות, גם בעולמות העליונים, ולהיפך, על ידי חטא עץ הדעת גרם אדם הראשון ירידה בכל העולמות ואפילו בעולם האצילות - כך גם בנוגע לכל אחד: על ידי הזוהר שאינה כראוי, פועל ירידה בכל העולמות, ולאידך גיסא, על ידי פעולה טובה - מכריע כל העולמות לכף זכות ופועל בהם עליו.

(על פי לקוטי שיחות ח"ה ע' 239)

לא להתחמק ממילוי השליחות

כשם שלאדם הראשון לא היה למי למסור השליחות ליצור בעולם את "בואו נשתחווה וגו'", כך גם ביחס לכל אדם בקשר לשליחותו בזה, אין לו לסמוך על אחרים שיעשו את המוטל עליו לעשות.

(על פי אגרות קודש חכ"ח ע' שכב)

יתוש - הקליפה הכי תחתונה

אדם נברא בערב שבת, ומפני מה?.. שאם תוזה דעתו עליו, אומר לו: יתוש קדמך במעשה בראשית (א, ב)

כי העובר אפילו עבירה קלה, הרי הוא בתכלית הפירוד מיוחדו ואחדותו ית', יותר מסטרא אחרא וקליפה הנקראת אלוקים אחרים ועבודה זרה ממש, ויותר מכל הדברים הנשפעים ממנה בעולם הזה שהם בהמות טמאות וחיות ועופות טמאים ושקצים ורמשים.

וזהו יתוש קדמך, פירוש, דאף יתוש, שמכניס ואינו מוציא, שהיא קליפה היותר תחתונה, ורחוקה מבחינת הקדושה המשפעת בתכלית הריחוק - קודמת לאיש החוטא בהשתלשלות וירידת החיות מרצון העליון ב"ה, וכל שכן שאר בעלי חיים הטמאים ואפילו חיות רעות, שכולם אינם משנים תפקידם ופקודתו יתברך שמרה רוחם.

(על פי תניא פרק כד)

סעודת הניצוצות

כדי שיכנס לסעודה מיד (א, ב)

שימלא הכל מוכן ויאכל מאשר יחפוץ (רש"י) כי תכלית בריאת האדם היא בכדי לתקן ולהעלות את הניצוצות דתוהו שנפלו, וזוהי הסעודה שלפניו.

(על פי ספר המאמרים מלוקט ח"א ע' כא)

מה אנוש

בשעה שבקש הקב"ה לבראות את האדם, ברא את אחת של מלאכי השרת. אמר להם: רצונכם נעשה אדם בצלמנו? אמרו לפניו.. אמרו לפניו רבונו של עולם! מה אנוש כי תזכרנו וכן אדם כי תפקדנו! הושיט אצבעו קמנה ביניהן ושרפם (א, ב)

להבין ענין קטרוג הזה של המלאכים שאמרו מה אנוש כו' שאמרו המלאכים שהמה במדרגה עליונה יותר מן האדם. והתשובה היתה שהאדם הוא יותר נעלה.

ויובן בהקדים מה שמצינו שהמלאכים אומרים שירה, ולא מצינו כן בנשמות. ובאמת גם הנשמות אומרים שירה תמיד, שהרי יש להם עליות וירידות תמיד מחיל אל חיל, וכמו שכתוב והיה מדי חודש בחדשו יבוא כל בשר להשתחוות לפני כו'. ואחר כך חוזרים לגן עדן התחתון, וחוזרים ומתעלים לגן עדן העליון כו', וידוע דכל הילוך ועלייה היינו על ידי שיר דוקא, כענין כל בעלי השיר יוצאין בשיר ונמשכין בשיר, אלא שלא מצינו מפורש כן במקרא.

שירת המלאכים ושירת הנשמות

והטעם הוא, מפני ששירת המלאכים נשמעת באזני הנביא, וכמו שכתוב ואשמע אחרי קול רעש גדול כו', ואשמע את קול כנפיהם כקול מים רבים כו', ומשמיעים ביראה יחד בקול כו', והאופנים ברעש גדול כו', שזהו קול ממש.

והיינו לפי שיש להם גופים, כמו שכתוב עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש לוהט, דקאי על הגופים שלהם כמו שכתב הרמב"ן בשער הגמול שהמלאכים יש להם גוף מיסוד הרוח הפשוט ומיסוד האש הפשוט, ולכן המלאכים תופסים מקום, שיש מלאך גדול מהלך ת"ק שנה, ויש מלאך בשליש העולם כו', והיינו הגוף שלהם שהוא בבחינת מקום, ולכן השירה שלהם מתלבשת בבחינת קול עד שנשמעת לאזני הנביא.

מה שאין כן שירת הנשמות אינה נשמעת לפי שאינן בבחינת התלבשות הגוף כלל, ולכן אין השירה מתלבשת בבחינת קול, רק היא בבחינת שכל והשגה, ולכן לא דיברו הנביאים ממנה.

וכיוצא בזה מצינו לענין ראייה שהמלאכים נראים ונגלים לעיני בשר וזכי הראות, כמו באברהם וירא והנה שלשה כו' - לפי שיש להם גופים, ויכולים להתלבש עד שיתגלו ויתראו, מה שאין כן הנשמות.

וטענת המלאכים היתה על נשמת האדם כפי שירדה להתלבש בגוף בעולם הזה הגשמי, והיינו בשני אופנים:

אם רצון ה' שיהיה דירתו בתחתונים בבחינת כלי דוקא, הלא יותר טוב שיתן הודו עליהם, שהם בבחינת כלי חומר גופני כנ"ל, ולמה יבחר באדם, הגם שיש לאדם גם כן כלי חומר גופני, אבל חומריות גופו של אדם מגושם הרבה, ואילו גופות שלהם, אע"פ שהן בגדר מקום, מכל מקום הן בהודרכות גדולה. ואם אין רצון ה' בבחינת כלי - אין לו לבחור באדם כלל, אלא רק בנשמות שלמעלה מגדר כלי וגוף!

שריפת המלאכים היה המענה לטענתם

והמענה למלאכים היה מה שהושיט אצבעו הקטנה, דהנה אצבעו הקטנה היא ספירת המלכות, שהיא העשירית והאחרונה בעשרת הספירות דאצילות, ושרפן היינו שנתבטלו ממצאותן, לפי שהושיט אצבעו הקטנה יתר מכדי מדתם הראויה להם, כי הנה הנשמות יכולות לקבל אור אין סוף כמו שהוא, ואילו המלאכים אינם יכולים לקבל יותר ממה שנמשך להם במדה לכל אחד ואחד לפי מדרגתו. והיינו לפי שהמלאכים הם נבראים שנבראו מהארה בלבד, מה שאין כן הנשמות הם מבחינת העצמיות.

נמצא שנשמות ישראל הם במעלה יתרה הרבה יותר מהמלאכים. וטענתם מצד הגופים החומריים, הנה אדרבא, מזה הוראה על רוממות מעלת הנשמות, אשר לכן אין מזיק גוף גשמי, וגם בהתלבשותם בגוף יכולים הם לבוא להתללות באין סוף כמו הנר באבוקה. מה שאין כן המלאכים בהתלבשותם בגוף אינם יכולים לעמוד, וכמו הנפילים בזמן דור אנוש, שהם מלאכים שירדו מהשמים, אבל השחיתו דרכם ביותר, כי דוקא מי שהוא עצמי במהותו יכול הוא לבוא בגשמיות.

(על פי לקוטי תורה ברכה צח, א. ראש השנה סב,

ב. שיר השירים כב, ב. סודר עם ד"ח תב, ד ואילך

[במהדר"ח]. ספר המאמרים תער"ב ע' מט)

יצחק הורוויץ

ושבו בנים לגבולם

זגרב, קרואטיה

האומללים, כאשר בראש משטרת ביטחון הפנים של האוסטאשה עמד אאוגן קוטרניק שר"י, נכדו של יהודי מומר. היהודים נשלחו למחנות הריכוז שהקים השלטון ורבים מהם נרצחו, כאמור. בית הספר היהודי ננעל על מסגר ובריח, ובית הכנסת הוחרב עד היסוד.

לאחר מלחמת העולם השנייה - במהלכה הייתה קרואטיה חלק מיוגוסלביה, תחת השלטון הקומוניסטי של יוזף טיטו - שבה הקהילה לפעול במבנה אחר. רק בשנת תש"ג, לאחר פירוק יוגוסלביה וכינונה העצמאי של קרואטיה, הושב המגרש הריק של בית הכנסת לקהילה היהודית.

המקווה שהציל את הבניין

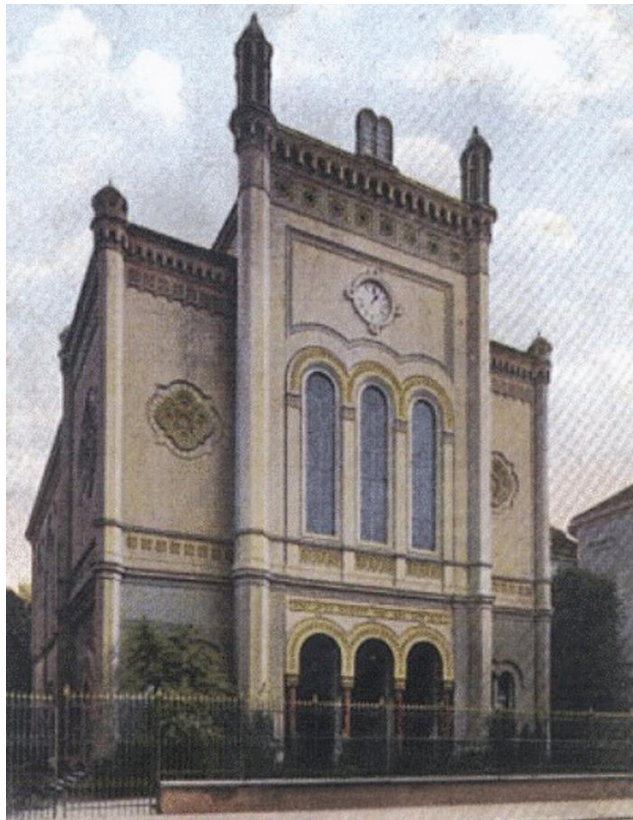
מאחורי בניין הממשלה, באחת מפיסות הנדל"ן היקרות ביותר של העיר, שוכן בתוך מבנה עתיק יומין בית הספר היהודי, הרענן והעדכני, בו מפכים חיים יהודיים תוססים. בית הספר ששמו 'בית הספר הוגו קון' (כהן) מהווה המשך לבית הספר היהודי שהתקיים בזגרב עד השואה, וחזר לפעול לפני 16 שנים ובו מקיים הרב זקלס מסגרות לימוד מיוחדות לילדי העיר היהודיים.

לא הרחק מהמגרש הריק עליו עמד בית הכנסת העתיק, מתפתל רחוב שבראשו מתנוסס מבנה בית חב"ד המקומי. הרב זקלס מנצח על הפעילות העשירה במקום הכוללת שיעורי תורה למגוון קהלים, סניף פעיל של 'כולל תורה' האירופאי לבעלי-מקצוע הקובעים מדי יום את התורה, כמו גם גן ילדים יהודי המושך אליו עוד ועוד נשמות צעירות. בשבתות ובחגים המקום הומה אדם, כשבתפילות ובסעודות משתתפים עשרות עד מאות יהודים.

גם את המטיילים הרבים הפוזרים בעיר וסביבותיה לא זנח חלילה הרב זקלס, כשבת חב"ד מספק מזון כשר לכל דורש ושרותי קייטרינג מעולים. כמו כן, הרב זקלס הבלתי נלאה אינו מצמצם מבטו רק על עיר הברדה, אלא מצודתו פרושה גם על ערים אחרות בקרואטיה - אליהן הוא מגיע מעת לעת כשהוא טורח להשיג את כתובותיהם של יהודים בודדים ומטיילים עלומים, נוקש על פתחם ומשיב בנים אובדים אל חיק אבותיהם.

"ראינו ניסים גדולים בגיוס המשאבים להקמת

הגויים המקומיים לגרש מהעיר את היהודים, ואכן מקצת מיהודי העיר גורשו בצו הרשות המקומית, כשבפני אחרים נאסרה הכניסה ליירידי המסחר. גם כאשר השלטון האוסטרי הורה להתייחס ליהודים בשוויון זכויות, הודיעו

מראה בית הכנסת העתיק בזגרב, שעמד על תילו עד לשואה

ראשי השלטון המקומי לרשויות השלטון האוסטרי כי הם מסרבים ליישם את כתב הסובלנות. רק במאה התשע עשרה קיבלו יהודי זגרב שוויון זכויות מלא, והיו לאחת הקהילות האחרונות באירופה שזכו לו.

באותה עת החלה צמיחה מואצת בחיי יהודי הקהילה. בניה התערו בחיי העיר, הם היו מהאנשים העשירים בה ותרמו לפיתוחה של העיר והקהילה. לא הרחק מהמגרש הריק של בית הכנסת עומד מבנה ענק ומפואר שלגגו מגורת שבעת קנים. זה היה מטה הבנק הראשון של קרואטיה, שנוסד על ידי יהודי. כאשר נבנה הבניין, ביקש בעליו לשלב בו סמלים יהודיים.

כאשר הגרמנים ימ"ש כבשו את זגרב, השליטו עליה תנועה פשיסטית רצחנית ששמה 'אוסטאשה'. הרשעים הללו רדפו את היהודים

דינת קרואטיה ידועה בנופיה הנאים והרריה הנישאים השוכנים לגדות הים התיכון. אלה זיכו אותה בצדק בתואר 'פנינת הבלקן', ומשך הם מושכים אליה מיליוני

תיירים ומבקרים מדי שנה. קרואטיה הייתה גם ביתה של אחת הקהילות העתיקות ביותר באירופה, וערב מלחמת העולם השנייה מנתה הקהילה היהודית במדינה כ-20,000 יהודים שרובם נרצחו במהלכה. הי"ד. כמחצית מניצולי השואה בקרואטיה עלו לאחר המלחמה לארץ הקודש, כשלפי ההערכות נותרו בקרואטיה כ-2,500 יהודים בלבד.

שליחי הרבי מליובאוויטש זי"ע למדינה ולבירתה זגרב, הרב פנחס זקלס הי"ו - בן למשפחת שלוחים ענפה הפזורה על פני תבל - ובני ביתו, פועלים בה זה למעלה משני עשורים והביאו עמהם רוח יהודית וחסידית מרעננת ליהודי העיר המקומיים, כמו גם לאלפי התיירים היהודים העוברים ושבים בה.

זגרב איננה עיר חדשה. היא עומדת על תילה עוד מימי הביניים, וניתן לראות בה בתים רבים בעלי אדריכלות גותית וברוקית. שדרה רחבה ובמרכזה מדשאה רחבת ידיים, הנקראת 'הפרסה הירוקה של לנוצ'י', מתנוססת לגאווה במרכז העיר, והיא מוקפת בשוליה בתי פאר ומבני ציבור. ההולך בקצה השדרה ימצא רחוב קטן בו פעור פצע מדמם: מגרש ריק ולוחית קטנה המנציחה במילים

בודדות ימים מקדם: "כאן עמד עד למלחמת העולם השנייה בית כנסת גדול ומפואר שהכיל מאות מקומות ישיבה, ושימש כמרכז הקהילתי והרוחני של אלפי יהודי העיר".

שורשי הקהילה היהודית בזגרב עתיקים כימה של העיר, אך דומה כי ליהודי זגרב כמעט ולא היה יום אחד של נחמה. מקריאת ההיסטוריה עולה כי זו הייתה אחת מן הקהילות הנרדפות ביותר שידע העם היהודי. לפני כאלף שנה שיגר רבי חסדאי אבן שפרוט שליחים למלך הכוזרים, והם כותבים שהתארחו בדרכם ימים אחדים בבתי יהודים בזגרב. עם זאת, היהודים נרדפו וגורשו ממנה שוב ושוב, כשלא הותר להם להקים בה קהילה מאורגנת - כך עד לימי שלטון החסד של בית הבסבורג האוסטרו-הונגרי.

כאשר הקהילה היהודית הלכה ופרחה ביקשו

שנים. הרב ביקש שאבקר אותו בכלאו בזוגר
ואחזק אותו.

"מובן שעשיתי זאת, ביקרתי אותו בכלא
ועזרתי לו רבות, כשבמשך תקופה ארוכה הייתי
מביא לו מזון כשר, מניח עמו תפילין, מדבר
עימו דברי תורה וחסידות ומחזק את ליבו.
ואכן, הוא שיפר את דרכיו וזכה להקלות בתנאי
מאסרו ולשחרור מוקדם.

"מאז ששוחרר - ממשיך הרב ומספר - נותק
במפתיע הקשר עמו ולא ראיתי אותו זמן רב.
כנראה התלבט מה לעשות בחייו החדשים ושוב
איבד את דרכו. אולם לאחר זמן רב, ביום בהיר
אחד הוא הופיע לפתע בבית חב"ד. חיבקתי
אותו ושאלתי: "רוברטו, היכן היית? זה זמן רב
שלא ראיתי אותך!" אמרתי לו בשמחה גלויה.
להפתעתי הוא החזיר לי בשאלה: "רבי, האם
אתה כועס עלי?...".

"לא הבנתי את פשר שאלתו, ורוברט הסביר
לי: "הייתי היום בכיכר העיר, ראיתי שהרב
חולף על פניי אך הרב לא בירכני לשלום,
ולכן חשבתי שמא הרב כועס עלי...". התברר
שרוברטו, לאחר ששוחרר מהכלא, אכן חיפש
את דרכו ולא הייתה לו דרך לממן את עצמו כדי
חייו. הוא לא חש בנוח לפנות אליי ולהיעזר בי,
ולפיכך היה מתפרנס מנגינה בכיכר העיר. כיוון
שהיה נגן וזמר מוכשר מאוד, קיבץ כסף וכלכל
את עצמו בצורה נאותה. בבוקר היום המדובר
אמנם עברתי בכיכר העיר בדרכי לבית חב"ד,
אבל כמובן לא שמתי לב לכך שרוברטו - שלא
ראיתי זמן רב - הוא היושב שם ומנגן. לעומתי,
הוא שזיהה אותי, היה בטוח שהתעלמותי ממנו
נובעת מתוך כעסי עליו על שלא יצר קשר לאחר
ששוחרר, ולפיכך נקפו ליבו והוא החליט לאזור
אומץ ולבוא לבית חב"ד ולהתנצל בפניי על
כך...

"אני - מספר הרב זקלס - כמובן הרגתי
אותו. אמרתי לו שחלילה אין בליבי עליו דבר,
ואני שמח עד אין קץ על שהוא שוחרר והגיע
לבקרני, ובינתיים שוחחתי עימו על מצבו
ושאלתי אם אכן הוא מצליח בפרנסתו ויש לו
די כדי לכלכל את עצמו, הרחק ממקום הולדתו.
הוא סיפר לי כי אכן בחסדי ה' הוא מתפרנס
בכבוד לפי ערך, אבל טענה בפיו הייתה - קובלנה
על הסגת גבול... לדבריו, לאחרונה הגיע לכיכר
העיר, סמוך אל המקום בו הוא עומד ומנגן
מימים ימימה, צעיר אמריקני אלמוני, והחל אף
הוא להנעים מכלי נגינתו לעוברים ושבים. הלה,
מסתבר, בא בגבולו ונטל את מעט פרנסתו...

"חקרתי את רוברטו לפרטיו של הצעיר הלזה,
ותכף התברר לי כי הנני מכירו היטב. היה זה
יהודי צעיר, אנדרו שמו, שאכן הגיע לקרואטיה
מארצות הברית והיה מבקר מדי יום בבית חב"ד
כדי לומר קדיש על אביו, כשהוא משתתף
בקביעות בתפילות, מניח תפילין ומתקרב עוד
ועוד ליהדותו. האמריקני הזה - אמרתי לרוברטו
המוטרד - הוא אחיך, יהודי כמותך, והוא יגיע
אלינו הערב לשיעור תורה. אי לכך, הצטרף גם
אתה וכך תיפגשו ותוכלו ליישר את ההדורים
ביניכם...

"כך הווה, השניים נפגשו בבית חב"ד והפכו
לידידים טובים. הם החלו לנגן במשותף,
והתמידו בהגעתם יחד לשיעורי התורה
והתפילות וכלל האירועים הקהילתיים שלנו.
כך הקב"ה, מסובב הסיבות, גלגל שני יהודים
משני קצוות חבל בהשגחה פרטית מדוקדקת,
כך שדווקא אנו נזכה להפגיש ביניהם ולקרנם
לתורה ולאביהם שבשמים". ■

הגיע באותה עת מארץ הקודש
אחד מגדולי המומחים לברוק
את כשרות המקווה, הוא
בחן אותו וגילה שיש פסול
באחד הצינורות שהיה בו חלק
ממתכת. הוא תיקן את הנדרש,
ויממה אחר כך נדהמנו: גשם
זלעפות ניתך על העיר, המקווה
התמלא על גדותיו במים
והוכשר לפעילותו...".

גם במימון להקמת המטבח
המהודר ראה הרב זקלס ניסים
ונפלאות. "כאשר עמדתי
בעיצומה של הקמת המטבח
המספק שירותי קייטרינג
למטיילים - הוא מספר - הייתי
זקוק לכסף רב לצורך המשך
בנייתו על כל מקצועותיו.
באחד הימים הגיעה לבקר
בעיר קבוצת יהודים יראי שמים
מאחת הערים באירופה, והם
הזמינו - לא דרכי - אוכל כשר
לבית המלון בו התאכסנו.

"באחד הערבים הגעתי
לבקרם, וראיתי שהם שרויים
בעצב גדול. התברר כי להוותם
נפלה טעות מצערת, ואחת
הארוחות שהוגשה להם שהם
חשבוה לכשרה - הייתה טריפה,
והחבורה ישבה וביכתה מרות
על שנכשלו באכילת איסורים.
בראותי כך, פניתי ואמרתי להם
כי תורת החסידות מלמדתנו
שתיקונו של דבר עבירה הוא
מיניה וביה, ואשר לכן מילוי
הפגם שנוצר עקב אכילת עבירה
הוא הסיוע בהקמת מטבח כשר
למהדרין, דבר שיביא תועלת
לא לפי יהודים וימנע אותם
מכישלונות כגון אלה. ואכן,
אחד מבני הקבוצה נענה מיד,
שלף מתיקו פנקס המחאות
ורשם מיד צ'ק שכיסה את כל עלות הקמת
המטבח".

גלגולי נשמות

ועתה לסיפור מופלא של השגחה פרטית:
"היו לנו לא מעט מקרים בהם זכינו לחלץ
צעירים יהודיים שאיבדו את דרכם הרוחנית",
מקדים הרב זקלס. "כך למשל, זכורני מעשה
בצעיר בן למשפחה חרדית בארצות הברית
שהתגלגל בעולם והגיע לקרואטיה. משנודע לי
על דבר קיומו, בחסדי ה', דבריי שיצאו מן הלב
לשוב הביתה. בחסדי ה', הוא שב לביתו ולאחר זמן מה
נכנסו אל לבו, הוא שב לביתו ולאחר זמן מה
קיבלתי הזמנה לחתונתו בניו יורק כשהוא מקים
בית נאמן בישראל.

"מקרה מעניין נוסף היה מנת חלקי", מספר
הרב. "היה זה כאשר קיבלתי יום אחד שיחת
טלפון משליחו של הרבי זי"ע בקראקס, בירת
ונצואלה שבדרום אמריקה, שביקש שאסייע
לצעיר יהודי בן טובים ושמו רוברטו, יליד עירו,
שהגיע לקרואטיה. הלה נקלע לבעיות כלכליות,
והוא פותה על ידי גורמי פשע להבריה בטיסה
חומרים אסורים מדרום אמריקה לקרואטיה.
הוא נלכד על ידי המשטרה המקומית בקרואטיה
בשדה התעופה, הורשע ונזרק לכלא לכמה

הרב פנחס זקלס

הבניין המשמש אותנו לפעילותו, מספר הרב
זקלס. "גולת הכותרת של המקום הוא המקווה
החדש והמהודר שהוקם בו, וגם בבנייתו
התחוללו לנגד עינינו מופתים שמימיים. בכלל,
מבחינה טכנית, קשה מאוד להקים מבנה בזוגר
העיר, עקב מי התהום הקרובים אל פני הקרקע,
כך שאי אפשר לחפור לעומק בלי שנתקלים
באדמה לחה ולא יציבה. כדי לאפשר את כריית
המקווה, יצקנו אפוא יסודות מיוחדים במינם
למבנה בית חב"ד כולו, למען יעמדו ימים רבים.
"לא עבר זמן רב, והנה פקדה את האזור
רעידת אדמה משמעותית כשכל הבתים
בסביבה נזווקו, ואילו אנו יצאנו שלמים ללא
נזק. המהנדס שבדק את מבנה בית חב"ד
לאחר הרעידה הקשה קבע כי בזכות היסודות
המיוחדים שיצקנו בבניית המקווה, המבנה
כולו לא נזוק. כאשר הגיע האחראי מטעם
מכבי האש, נוכרי מקומי, כדי לבחון את המבנה
לאחר רעידת האדמה, מוסיף הרב, "סיפרתי לו
כי מדובר במבנה של בית כנסת ומרכז קהילתי
יהודי. להפתעתי הוא אמר לי שהוא יודע כמה
מדובר, שכן רעייתו יהודייה... הגילוי הזה הביא
לכך שפעלנו לקרב את רעייתו וילדיה - היהודים
אף הם - ליהדות".

וזה לא הסוף: "בשנה הראשונה להקמת
המקווה לא ירדו גשמים בזוגר. החורף בא
וכמעט חלף כולו - ומים אין. בהשגחה פרטית

בדרבנו האחרונה

אדמת קודש. אוהל רבנו הזקן בהאיטש

לרגל יומא דהילולא של מרנא כ"ק אדמו"ר הזקן, בעל התניא והשולחן ערוך, מוגש בזה פרק מתולדותיו של רבנו, מפי ספרים ומפי סופרים, העוסק במאורעות שהובילו להסתלקותו לישיבה של מעלה:
מלחמת צרפת-רוסיה, הפולמוס הרוחני שהתגלע בין רבנו לבין צדיקי דורו, מסע הבריחה משלטון הטומאה וההסתלקות השמימית

הכושר לגאולה שלימה, ובקשו והתפללו לה' שיהיה נאפליין גוג ומגוג ושיצליח במלחמתו נגד רוסיא, והגה"ק הר' שניאור זלמן זי"ע בעל שולחן ערוך התניא היה מתפלל לשלום רוסיא שיצליח הקיסר אלכסנדר, ואמר שאם תגבר יד הצרפתים יתרבה האפיקורסות בישראל, וכתב כן במכתבו.

אבל השלשה גדולי צדיקים הנ"ל התאחדו בזה בשיטה אחת שיצליח נאפליין, ולהביא את הקץ. והמשיכו [=גררו] אצלם כל גדולי תלמידי הרבי ר' אלימלך זי"ע בעל נועם אלימלך לעבודתם שיעמדו לימינם, והרה"ק מוהרמ"מ בערב פסח שנה ההוא בשעת אפיית המצות התעצם מאוד על אודות הדבר הזה, ואז השכיל נאפליין והצליח בכל אשר פנה וכו'.

... בראשית שנת תקע"ג ביום כיפור קודם מוסף אמר הגה"ק מהרמ"מ לתלמידו הגה"ק מוה"ר ר' נפתלי מראפשיץ בהיותו השי"ץ, שיכוון בתפלה שיצליח נאפליין. אבל הגה"ק מוהר"נ לא הסכים להצלחתו, וגם הפך מפני זה את סדר ניגוני התפלות. ובמוצאי יום הקדוש התרעם הרבי מוהרמ"מ מדוע הפך כל הסדר היפך רצונו בזה, וסיים הרבי מוהרמ"מ מרימנוב אין לי לעשות עוד כלל בעולם השפל, ומוכרח אני להסתלק, והרבי ר' נפתלי היה מפחד אז להישאר שם מהקפדת רבו, ומיד אחר יום הקדוש נסע ללובלין שיראה לפעול ההיפוך, ואמר לו הרבי מלובלין שאין זה דרכו, ויסע לקאזניץ... ובליל שבת קודש בהגיע המגיד למזמור שיר ליום השבת אמר "הנה אומרים שהצרפתים עברו ממאסקוי בערזינא, ואנחנו אומרים להשמדם עדי עד ואתה מרום לעולם ה'!"

ההכרעה - בעת תקיעת השופר

כאשר הגיע ראש השנה תקע"ג - בעיצומה של מלחמה זו - ידעו כולם שאז תיפול הכרעת הדבר לכאן או לכאן, כיוון שזהו הזמן ש"על המדינות בו יאמר כו", ובראש השנה גופא -

כעבור מספר שנים, נפוליאון למנהיגה של צרפת - הייתה גם מהפכה אידיאולוגית, עניין כללי שהביא עמו שינוי עיקרי בעולם כולו. מהפכה זו הייתה אחד המאורעות העיקריים שעליהם הושתתו יסודות ההנהגה של "העולם המודרני" וה"תרבות", עד היום הזה:

עד המהפכה הצרפתית הייתה ממשלת צרפת, כמו גם ממשלות רוב מדינות העולם, מסורה בידי מלך ומלכה, והם הנהיגוה ככל שעלה בדעתם. המהפכה הייתה מבוססת על כך שבני האדם חופשיים להתנהג כרצונם, ולכן הדיחו את המלך והמלכה כדי לשחרר את המדינה משליטתם וממשלתם, ושהנהלת המדינה תעבור לידי הציבור המייצג את כל אנשי המדינה.

אף על פי שהיתרון בכך הוא שמתווסף חופש בגשמיות, ובצדק ויושר וכו', והדבר היה מביא חירות ועשירות לבני ישראל - הרי כיוון שהדבר לא הושתת על יסוד האמונה והבטחון בה', הביא הדבר עמו, ובמיוחד על ידי נפוליאון, גישה לחופש ברוחניות - חופש מענייני דת, פריקת עול והפקרות וכו', דבר שהשפיע על עוד כמה וכמה מדינות בזמן ההוא ובזמנים שלאחריו זה.

מחמת זה התנגד רבנו בכל התוקף למלכות צרפת, והתפלל "והיה מתאונן במרירות עצומה בכל שעה ושעה, והיה אומר תהילים כל היום ומעתיר בכל לב ונפש שיגביר ה' חסדו ויגרש את הרע" והצרפתים ינחלו תבוסה במלחמה.

פלוגתא בין צדיקי הדור

הגה"צ ממונקאטש זי"ע (בעמח"ס שו"ת מנחת אלעזר) סיפר את אשר היה בין הצדיקים בימים ההם (ראה בספר דרכי חיים ושלום), וזה לשונו:

במלחמה הגדולה - מלחמת נאפליין מלכות צרפת עם מלכות רוסיא, ואז ראו רבותינו שלשה אבות העולם, ה"ה הגה"ק המגיד מקאזניץ והגה"ק החוזה מלובלין והגה"ק הרבי רמ"מ מרימנוב, שהמלחמה הזאת הוא שעת

"במוצאי שבת קודש דשמות, כ"ג אור לכ"ד שבת, כחצות שעה י"א, נשבה ארון הקדש מאור ישראל משיח ה' ונתבקש בישיבה של מעלה. ה' יחיש בייאת גואלינו והקיצו ורננו שוכני עפר והוא בתוכם, ישמענו נפלאות מתורת ה' תמימה משיבת נפש בגוף, כי טל תורה מחיה, אמן כן יהי רצון בעגלא ובזמן קריב" - כך כותב נכדו כ"ק אדמו"ר ה"צמח צדק" בתיאור הסתלקותו של רבנו הזקן.

בן שישים ושמונה (בגימטרייה "חיים") היה רבנו בהסתלקותו. הסיבה הטבעית לכך לא הייתה עקב בעיה רפואית מסוימת שגרמה לו, אלא עניין רוחני-שמימי הכרוך בדברי הימים ההם במדינת רוסיה, מקום מגוריו של רבנו:

בשנת תקע"ב פרצה מלחמת נפוליאון נגד ממשלת רוסיה. צדיקי הדור ראו בזה ענין שמימי מסימני הגאולה, אלא שנחלקו בדעותיהם מה עדיף לכלל ישראל. היו צדיקים שהתפללו ואף עשו פעולות רוחניות לנצחונם של נפוליאון, והיו שהתפללו ופעלו לנצחונם של הצאר הרוסי.

רבנו הביע אז את דעתו בזה הלשון: "אם ינצח ב"פ [=בונאפארט, שם משפחתו של נפוליאון], יורבה העושר בישראל ויורם קרן ישראל, אבל יתפרדו ויתרחקו לבן של ישראל מאביהן שבשמים. ואם ינצח א' [=אלכסנדר, הצאר הרוסי], אם כי יורבה העוני בישראל ויושפל קרן ישראל, אבל יתקשרו ויתחברו ויתעקרו לבן של ישראל לאביהן שבשמים."

הטעם לכך היה, כי צרפת בראשות נפוליאון העמידה עצמה כמביאה את רוח החופש - רחמנא ליצלן - מכל ענייני דת האמונה בהקב"ה, וקליפה זו של מלכות צרפת ונפוליאון שהיוותה את "תוקף הקליפה והדין הקשה", מחמת ה"גאות והתנשאות לתלות ולסמוך על כוחו וגבורתו כו' לומר כוחי ועוצם ידי ומסלק ההשגחה ואמונה ובטחון באלקים כו'", כלשונו של אדמו"ר האמצעי בן רבנו - בדוגמת קליפת סנחריב - לא הייתה רק ענין זמני, אלא הדבר נוגע לכל הזמנים והדורות שלאחריו זה.

כידוע בדברי הימים, המהפכה הצרפתית בשנת תקמ"ט - אשר כתוצאה מנה התמנה,

על ידי העבודה דתקיעת שופר, ובפרט על ידי אלו שהם "יודעי תרועה" - לא סתם "תוקעי תרועה" כי אם "יודעי תרועה", היינו שיודעים את הכוונות והעניינים ד"תרועה". ולכן השתדלו האדמו"רים משני הצדדים לפעול למעלה בהתאם לדעתם, ובפרט בעת תקיעת שופר שיקבע למעלה כהתאם לדעתו של בעל התוקע.

ומספרים שאחד מגדולי האדמו"רים הודרו להתחיל את התפילה דראש השנה בשעה מוקדמת ביותר כדי להגיע לתקיעת שופר במהירות האפשרית ואז יוכל לפעול למעלה בהתאם לרצונו, ולאחרי כל מאמצי, בהגיעו לתקיעת שופר נענה ואמר "איי דער ליטוואק האט שוין אויסגעכאפט!" ה"ליטאי" - כך היה כינויו של רבנו אצל תלמידי המגיד, על שם מוצאו מליטא - הקדימונו כבר!

מה באמת עשה רבנו? הוא שינה את הסדר הרגיל, ובמקום לתקוע בשופר לאחרי תפלת שחרית, הקדים לתקוע בשופר לפני התפילה!...

הבריחה מפני צבא נפוליאון

בגלל התנגדותו העזה לנפוליאון לא רצה רבנו להיות תחת ממשלתו כלל, ולכן, עם כי מפני כמה עניינים לא רצה רבנו לעזוב את מקום מגורו ליאדי בימי המלחמה, ולכל לראש כדי שלא תיפול רוחם של יהודי רוסיה הלכנה, מכל מקום, כשעבר חיל נפוליאון את נהר בערעזינא וביום אחד התקדמו כשלושים פרסאות, לקח רבנו את כל בני ביתו בעגלות וברח איתם אל תוך המדינה וירזו את כל בני ביתו לנסוע ולמהר ככל האפשרי.

"גודל הזריזות לברוח אין די באר בכתב, וגם שהיה זקן וחלש מאד והקור בחורף וטלטול הקשה לא לפי ערך כחו כלל, עם טפלי ארבעה משפחות שלו, אך לא רצה בשום אופן לשכון אפילו יום אחד תחת ממשלתו ועבודתו" של נפוליאון, סיפר אדמו"ר האמצעי.

נכדו של רבנו, רבי נחום (בן בנו אדמו"ר האמצעי), סיפר:

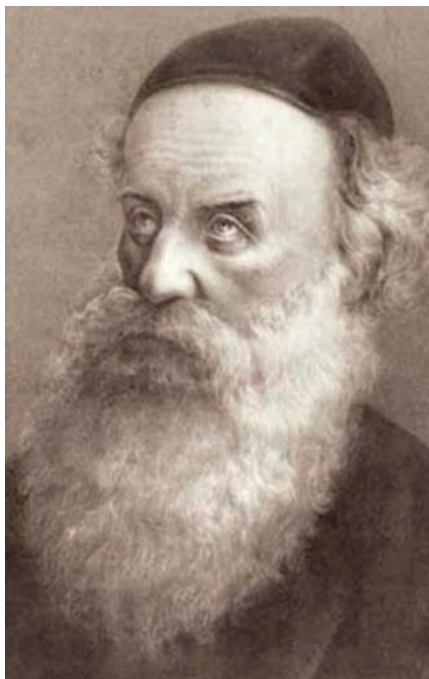
לאחר שנסעו כשני פרסאות מליאדי ציווה רבנו הגדול לבקש מאת פקידי החיל, שנסעו עמם מטעם הצבא הרוסי לשמרם בכל דרך מסעם, עגלה קלה רתומה לשני סוסים טובים עם שני עגלונים אנשי חיל מזוינים, ולקח עמו שני אנשים וייסעו במרוצה גדולה חזרה לליאדי. בהגיעם לעיר, מיהר אל בית דירתו ויצו את אנשיו כי יבדקו היטב פן נשאר מכלי ביתו מאומה. וימצאו בעליה זוג נעלי בית בלויית שלו, כמה מערוכים ונפה, ויצו לקחת זאת עמהם ולמהר להצית באש את הבית כולו. ויברך את אנשיו העיר וימהר לנסוע.

ואך יצא רבנו הגדול את פני העיר מעבר זה בדרך העולה לנהר דנייפר, בא הרץ הראשון של חיל נפוליאון אל העיר מעברה השני. כעבור שעה קלה בא נפוליאון עצמו בלוויית שריו ורכבים בסוסים אדירים, וימהר אל מקום ביתו של רבנו הגדול וירא כי הבית וכל אשר מסביב בוער באש מתלקחת. ויצו נפוליאון כי יכבו את השריפה, אבל לא יכלו לגשת מפני גודל האש וריבוי העשן. ויצווה להודיע לכל גרי העיר והכפרים הסמוכים לאמר: כי כל איש או אשה אשר יביא לו איזה חפץ או כלי

של הרבי או גם מטבע אשר קבל מיד קדשו, ישלמו לו בעד זה בכסף מלא, ויחפשו בכל העיר ולא מצאו.

בעת ההיא עבר רבנו הגדול את מעברות הנהר דנייפר, וימהר להשיג את התהלוכה וייסעו יחדיו עד בואם לכפר חצי שעה קודם שבת קודש וישבתו שם. במוצאי שבת המשיכו לנסוע כל הלילה ויבואו ביום א' ב' דר"ח אלול לעיר קרסנא וינחו שם.

ביום ערב שבת קודש שופטים ו' אלול הוכרחו לברוח הלאה, והסדר היה אשר בהגיעם לפרשת דרכים היו שואלים את כ"ק רבנו הגדול לאיזה דרך לנסוע, על הרוב היה יורד מהעגלה והיה הולך למקום הפרשת דרכים והיה נכנס לדביקות, ואחרי כן היה אומר באיזה דרך לנסוע.

בכפר פיענא

במשך מאה וארבעים יום היה רבנו ומשפחתו ואיתם מגדולי החסידים מטולטלים, עד שבאו לכפר פיענא.

כ"ק אדמו"ר הצמח צדק סיפר שבמוצאי שבת פרשת ויצא י' כסלו, בהיותם בכפר זמיווקא, בישר רבנו שבשבוע זה תהיה מפלתו של נפוליאון במוסקבה, ויקום מה שראה עליו ועל חילו בראש השנה שעבר.

ביום הראשון, י"א כסלו, עזבו את כפר זמיווקא וייסעו מכפר לכפר עד שבאו ביום הרביעי לכפר יסיווקא וישבתו שם, וביום החמישי ט"ו כסלו אחרי תפילת ערבית ואחרי התענית (רבנו היה מתענה בט"ו כסלו כאחד מחברי ה'חברה קדישא'), אמר רבנו לשתות 'לחיים' למפלתו של הצורר דת ישראל ואמונתו כי הבריחוהו היום ממוסקבה, ויצטער ויבכה על מצב בני ישראל הגרים ברוסיה הלכנה אשר בעבור צבאות הצרפתים שיללו ויבוזו את יתר הפליטה.

ביום השישי, ח' טבת, באו כששים עגלות לכפר פיענא מקום שם מצאו מרגוע מעט, כי

הכפר פיענא גדול ובו, בעת ההיא, כשלוש מאות חצרות ובתים גדולים והרבה מהם היו פנויים, כי הגברים יצאו לקרב ואנשי הכפר היו טובי לב ויתנו דירות והסקה לכל הבאים חנם אין כסף.

סילוקן של צדיקים

אדמו"ר האמצעי מתאר את המאורעות ערב הסתלקותו של רבנו:

"אך הנה לשלום מר לנו מר למאוד, כי כאשר הושב רוחינו ניטל מאיתנו עטרת ראשנו. כי מפני גודל המרירות העצומה בעמקות גדולה עד למאוד מדי שעה, קלקל המרה (שנקרא גאל) וגם נתקרב ביותר מפני זקנתו וחלישותו, ובחמשה ימים בלבד שנחלש והקיא גאל, ולא עמד בנפשו, ונפטר בליל מוצאי שבת קודש כ"ד טבת העבר. חבל על דאבדין כו', גלה כבוד מישראל, זכותו יעמד לנו כל הימים, כי מסר נפשו ממש לפי הנראה כו'."

ועל השעות שלפני ההסתלקות מסופר ב"הקדמת בני המחבר" לשלחן ערוך שלו:

"הן עתה בעוונותינו הרבים חשך השמש בצהרים ובא השמש אל מקומו שואף נתבקש בישיבה של מעלה אראלים נצחו ונגנו ארון הקודש ויצתה נשמתו בטהרה אחר כמה נוראות ונפלאות שנראה ממנו ז"ל באותן הימים שלפני הסתלקותו לא פסק פומיה מגירסא עד יום מנוחתו, ואחר שהתפלל תפלת ערבית והבדלה בחונן הדעת בדעת צלולה ומיושבת ובדביקות נפלאה במוצאי ש"ק כ"ד טבת תקע"ג."

רבנו הצמח צדק סיפר:

בימים שלפני הסתלקותו שאל אותו רבנו: האם אתה רואה את הקורה? ונתפלא הצמח צדק מהו ענין השאלה. ואמר לו רבנו: תאמין לי שאיני רואה עתה כי אם את האין האלוקי המחיה את הקורה!

פלאות הדרך

העיר הקרובה ביותר לכפר פיענא שהתגוררו שם יהודים הייתה העיר האדיטש, שהיתה במרחק 300 ק"מ מפיענא. בימים שקודם פטירתו שמעו יוצא מפיו כמה פעמים תיבת "גאדיץ", ומוזה הבינו אחר כך שרצונו היה שיוליכוהו לשם לאחר פטירתו.

היה אלה ימי החורף הקשים, כאשר השלג נחת ללא הרף וערמות השלג היו גבוהות מאוד. כיוון שכך לקחו את רבנו בשליטין (מזחלת שלג), כי אי אפשר היה לנסוע בעגלה עם אופנים. את הארון הקדוש ליוו כ"ק נכדיו אדמו"ר הצמח צדק וגיסו ר' נחום, בנו של כ"ק אדמו"ר האמצעי.

בדרך ראו פלאות רבות. כמה פעמים ראו שהשליטין עומד להתהפך מחמת הררי השלג הקפואים, אך לא נתהפך אפילו פעם אחת.

פעם נעצר השליטין ולא המשיך במהלכו. לתדהמתם ראו שהרבי כמו הגביה את עצמו ונשאר שוכב באוויר... השניים נבהלו מאוד והסתכלו לראות מה שקורה תחת השליטין. לפליאתם ראו שחזיר נכנס תחתיו, ורק לאחר שיגרשוהו משם נשכב שוב רבנו על מקומו במקודם.

את האש אנכי מבקש

המשך מעמוד 9

בעצמותיו של האדם עד שבכל מצב בו הוא נמצא יכול הוא לומר להשם יתברך: יעבור עלי מה, לעולם לא אעזוב את עבודתך ויראתך. צדיקי החסידות העניקו לנו אמת זו בכדי שנחיל אותה לעצמנו, לילדינו ולסביבתנו, עד לביאת המשיח."

להכיר את ה'אבא'

"ברצוני לסיים במעשה נוגע ללב שיש בו בכדי להמחיש מה מעניקה לנו החסידות. אינני יודע אם הסיפור אמיתי, אבל המסר בוודאי אמיתי..."

"לפני מאה שנה התקיימה באנגליה תחרות גדולה של קריאת שירה, כשהמתחרים היו צריכים לקרוא את מיטב היצירות והשירים בהיסטוריה. כך הם הקריאו יצירות של סופרים ומשוררים נכריים למיניהם, ובסבב הסופי - אליו הגיעו רק שלושה אנשים - היו צריכים להקריא, להבדיל, את פרק כ"ג בתהילים, 'ה' רועי לא אחסר'. היה שם צעיר בין המתמודדים שקרא את השירים בצורה הכי רהוטה וסוחפת, והוא קרא את פרק התהלים בהטעמה נפלאה באנגלית: 'ה' רועי לא אחסר... גם כי אלך בגיא צלמוות לא אירא רע, כי אתה עמדי', וכן הלאה. כשהוא סיים, קמו כל הנוכחים ומחאו כפיים בהתלהבות.

"לפתע קם יהודי מירכתי האולם, פנה אל השופטים באנגלית רצוצה וביקש שיתנו גם לו לנסות להקריא את אותו פרק. השופטים נעתרו להצעה הבלתי מתוכננת, כהפוגה שתעלה חיך על פני המשתתפים לפני חלוקת הפרס, העלו אותו לבמה והלה החל לקרוא את פרק התהילים באנגלית במבטאו העילג. תחילה נשמעו קולות גיחוך משורות הקהל, אך לבסוף השתירה דממה ומאזינים רבים אף מחו דמעה מזווית עינם.

בסיום הטקס, ניגש הצעיר המנצח אל אותו יהודי שהיה בדרכו לצאת מן האולם, ואמר לו: "אתה ריגשת באמת את הקהל, הפרס מגיע לך."

"אין שום צורך", השיב היהודי, "קראת יפה מאוד ואני כלל לא השתתפתי בתחרות."

הצעיר לא ויתר. "האם תוכל להסביר לי למה כשאני קראתי את ה'שיר' כולם מחאו כפיים, אבל כשאתה קראת אותו - כולם התייפחו חרש?"

"אתה הקראת את השיר היטב", השיב לו היהודי, "אבל יש הבדל גדול בינינו, אני מכיר את אותו 'רועה', זה האבא שלי."

"זה מה שהחסידות מעניקה לנו, זה מה שהיא העניקה לי", מסיים הרב ויינברגר. "החסידות מאפשרת לנו להכיר יותר טוב את ה'אבא', את אבינו שבשמים. החסידות הביאה לנו אור וחיות ואפשרות להתקרב אל ה', להבין ולהרגיש בצורה אחרת לגמרי את הדברים, בכל מצב, בכל זמן ובכל מקום".

מלכות, והיה אצלו גם ברחן מפורסם שהגיע לשמח את המשתתפים בסעודה. הוא עצמו היה חסיד בעל מדריגה, ובראותו לפני הרבי מאימות ניסה החסיד לשמח אותו כפי שנהג בר קפרא בפני רבינו הקדוש, ופתח במילתא דבדיחותא. אך הרבי הביט בו בסבר פנים רציני. אראו קפץ הברחן על השולחן ועמד מול פני הרבי ממש. החסידים שלרוב היו פשוט תופסים אדם כזה וזורקים אותו החוצה, לא הצליחו להגיב מרוב תדהמה על המעשה המחוצף. הרבי הביט בו ושאל: מה קרה לך? נענה הברחן: ברצוני לומר משהו לרבי.

"בעבר הסתופפתי בחצרו של ר' נפתלי מרופשיץ - אמר הברחן לרבי מרוז'ין. מי שהיה חסיד של הרבי ר' נפתלי, היה לו טוב בעולם הזה ובעולם הבא. כאשר בא החסיד לרבו הרי הוא מקבלו בסבר פנים יפות, שואל בשלומו ומעניק לו שיריים, ובצאתו לדרך מתברך הוא בכל טוב. וגם כשיגיע לעולם העליון וישאלו אותו בבית דין של מעלה לאיזה רבי היה קשור, הרי מיד כשיאמר את שם רבו יאירו לו פנים וישלחו אותו מיד לגן עדן... ואילו החסידים שלכם אין להם עולם הזה, שכן הרבי אינו מאיר להם פנים בשעת חדות הפורים, וגם אין להם עולם הבא, כי כאשר ישאלו את החסיד לאן נסע וישיב שהיה אצל הצדיק מרוז'ין, יאמרו לו: נסעת אל בעל מרה שחורה... נמצא שאין לנו לא עולם הזה ולא עולם הבא!

"התורם הצדיק ממושב והחל גוער בו ובשאר החסידים בקפידא: מי ביקש מידכם רמוס חצרי? כולם יכולים לקום וללכת! אך אותו הברחן התיישב על יד הרבי והחל לבכות בדמעות שליש - כנראה היה מבוסס כמצות היום - והשיב: רבי, לעולם לא אעזוב אותך, אינני יכול לעזוב אותך, אתה כל חיי, אתה האמת לאמתה!..."

"כשאומרים שבזכות החסידות יש עם מה לחיות, אין זה דבר שבא מתוך הרגשה טובה או משמחה, אלא זהו אור וחיות שחודרים

לשמוע דברי חסידות מרבו בעל התניא באופן פרטי, עין בעין, אך רבו מסיבות שונות מנע זאת ממנו. בראותו זאת, כתב קוויטל שתוכנו הוא: "רבי, אם לא תהיה לי ההזדמנות ללמוד עמך כעת, פנים אל פנים, לא אוכל להמשיך לחיות..."

"על מידת ההתקשרות ניתן ללמוד גם מרבו בעל התניא עצמו, שסיפר כי בשעה שנחקר במאסרו, נתנו לו החוקרים הזדמנות ללכת חופשי לביתו ולנקות את עצמו מכל אשמה; כל שהיה צריך הוא רק להצהיר באופן רשמי שאין לו חלק בחסידות הבעל שם טוב. בוודאי הבין רבינו היטב שמדובר רק בהצהרה פורמלית, ואם לא יעשה זאת הרי הוא מצוי בסכנת נפשות, שהרי נאסר כמורד במלכות. אך הוא ביכר לעמוד בתוקף ולא היה מוכן לנתק את עצמו מהבעל שם הקדוש בשום צורה ויהי מה. "נשאלת השאלה, הלא אפילו אנשים כערכנו יודעים שעל פי הלכה אין סיבה להסתכן ככגון דא, הרי לא ביקשו ממנו להתכחש לאמונה בה' או לעבור על ג' עבירות החמורות. ביקשו ממנו דיבור קל בעלמא, לחזור בו מהתקשרותו לבעל שם טוב והמגיד. רבינו בעל שולחן ערוך הרב בוודאי ובוודאי ידע זאת, ובכל זאת לא היה מוכן להיפרד מהם אפילו בדיבור..."

"ההתקשרות לצדיק בעצם מבטאת את עוצמת הדבקות של אדם בה' יתברך, כאשר הוא קובע במוחו ולבו שלא יתרחק ממנו ויהי מה. לחצרו של רבי ישראל מרוז'ין הגיעו פעם חסידים רבים לסעודת פורים, חצו גבולות ואף הסתכנו לשם כך. סביב שולחנו הטהור הסתופפו אלפי חסידים, אך היחיד שלא היה נוכח הוא הרבי עצמו... הצדיק ישב בראש השולחן אך הליט את ראשו בכפות ידיו ולא שוחח עם החסידים שחיכו במשך שנה שלמה לברכותיו ודיבוריו בפורים. החסידים נבהלו מאוד וחשו שדבר מה נורא מתחולל באוויר העולם.

"כידוע אצל הצדיק מרוז'ין היה הוד והדר

כל ספרי 'מעיינותיך' וגיליונות 'כי קרוב' מחכים לכם בכל סניפי רשת 'אור החיים' ברחבי הארץ

ירושלים: ירמיהו 13. שאולזון 49. הר נוף. הפסגה 45. בית וגן. בר אילן 4. חבוק 2. בני ברק: רבי עקיבא 152. רבי עקיבא 68. הרב נחמן 64. נחמיה 28. אהרונוביץ 12. מרכז רימונים. בית שמש: יהודה הנשיא 6. נחל יצינים 3. מודיעין עילית: חפץ חיים 7. שדרות יחזקאל 2. אשדוד: יהודה הנשיא 8. הורקנות 8. ביתר עילית: הר"ן 9. אלעד: יהודה הנשיא 94. פתח תקווה: רוטשילד 75. נתניה: משה הס 18. נתיבות: הרמב"ם 13. חיפה: מיכאל 27.

